

BUTLLETÍ ELECTRÒNIC DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIA-FICCIÓ I FANTASIA

Tardor 2014. Número 42

EDITORIAL

Bons propòsits

Periòdicament, dins el tomb de l'any, individus i entitats ens fem propostes programàtiques: per cap d'any, diem que d'aquest any no passa; a la porta de l'estiu, fem foc nou cremant allò que ja no és útil; al setembre, després de la parada estival, programem les activitats del nou curs, escolar o laboral.

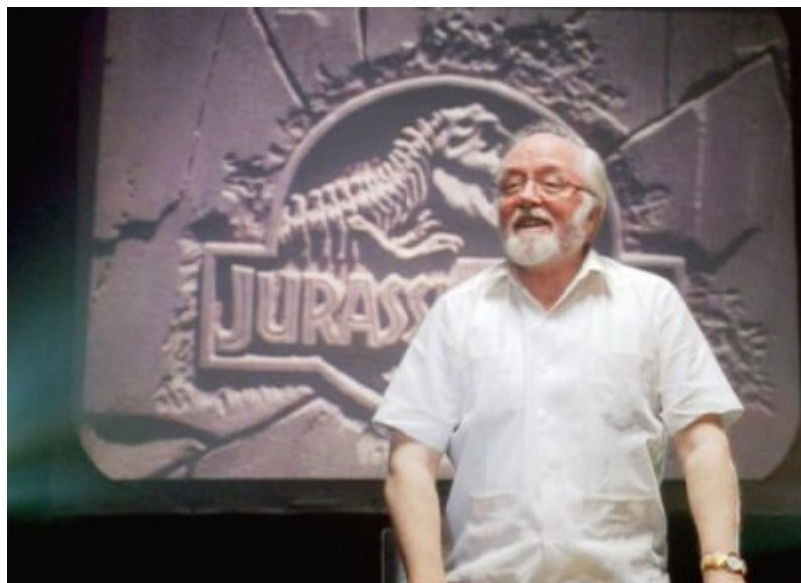
Amb aquest butlletí de setembre, fem un cop d'ull al retrovisor per poder avançar amb més seguretat en el curs que comença: evoquem que el novembre farà deu anys que Víctor Martínez-Gil publicava la primera antologia acadèmica de literatura fantàstica catalana i alhora ens fem ressò de la crida al primer congrés internacional Ciència i ficció, que, el setembre de 2015, haurà de situar les relacions entre ciència i ficció "dins l'àrea d'interès de l'àmbit acadèmic català"; commemorem que fa trenta anys apareixia la col·lecció "2001", la nostra primera de ciència-ficció, el mateix any que Rosa Fabregat i Montserrat Galícia es donaven a conèixer com a novel·listes del gènere, i alhora anunciem el proper volum de la col·lecció actual de ciència-ficció, precisament una obra de Galícia; recordem que també el novembre es compliran quaranta anys de la publicació del *Mecanoscrit del segon origen* i avancem algunes de les novetats que es produiran entorn de la figura i l'obra de Manuel de Pedrolo, i que seran objecte d'una més ampla dedicació al butlletí vinent.

Salvat-Papasseit va escriure que "tenir un propòsit no és fer feina". Hi estem d'acord, però també pensem que una cosa no exclou l'altra, que totes dues coses són necessàries, i per això en aquest butlletí de tardor, una tardor reblerta de projectes col·lectius, presentem un munt de bons propòsits recolzats en un munt de bona feina

COMIAT

Richard Attenborough i Robin Williams

L'agost passat ens van deixar dos grans personatges del cinema: Richard Attenborough i Robin Williams.

Richard Attenborough

Richard Attenborough ha estat tota una institució dins el cinema que es fa a Anglaterra, en el qual va conrear pràcticament tota la gamma de possibilitats entorn d'aquest art. Attenborough va néixer el 29 d'agost de 1923, fill del que era rector de l'University College de Leicester.

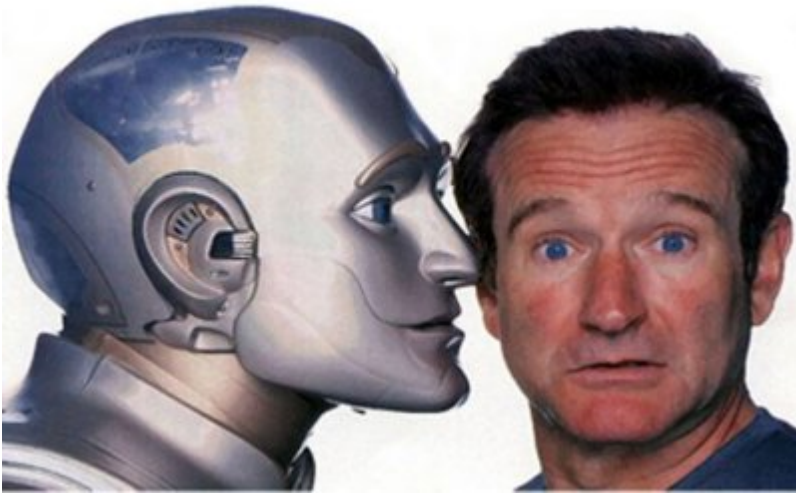
Attenborough va treballar fonamentalment com a actor i, com

va dir, va passar a dirigir pel·lícules per "poder fer coses que no podia fer com a actor". Així el cinema va guanyar un gran director, amb films com *Gandhi* (1982) -van donar-li l'Oscar al millor director i a la millor pel·lícula-, *A Chorus Line* (1985) i *Crida llibertat* (1987).

Després d'actuar en una gran varietat de temàtiques, Attenborough es va retirar l'any 1979, però el 1993 va tornar a les pantalles dins el paper de l'excèntric empresari de *Jurassic Park* de Steven Spielberg. ([vegeu article a Viquipèdia](#))

Aquest film, basat en una novel·la de l'autor de *best-sellers* Michael Crichton, va suposar un abans i un després en els efectes especials. La recreació de diferents grans llargardaixos terrestres i voladors de fa més de seixanta milions d'anys va ser feta amb un gran realisme. En aquella època jo llegia *Némesis* d'Asimov, *Juegos de Capricornio* de Silverberg, *Cánticos de la lejana tierra* i *Venus Prime* de Clarke, *Viernes* de Heinlein, tots grans figures consagrades de la ciència-ficció. *Parc Juràssic* em va suposar el descobriment d'altres autors de *best-sellers* d'aventures, policíacs, de misteri i de terror, dins el gènere de la ciència-ficció, que em va obrir un nou ventall de possibilitats.

Robin Williams

Robin McLaurin Williams va néixer a Chicago el 21 de juliol de 1951. Ha estat un actor molt versàtil, però les seves pel·lícules més interessants i conegudes tenen un punt de diferenciació respecte del film estàndard d'acció i aventures que podem veure avui dia a les cartelleres.

Algunes publicacions electròniques i de paper seleccionen les seves millors pel·lícules. Jo em quedaria amb:

Good Morning Vietnam (1987). Dirigida per Barry Levinson, Williams hi interpreta un discjòquei destinat al Vietnam. La seva tasca és la d'encoratjar els soldats per mitjà d'un programa de ràdio. La pel·lícula s'anima quan el personatge que interpreta Williams fa comentaris que no agraden als militars manaires.

El club dels poetes morts (1989). Una pel·lícula d'internat anglès -conservador i disciplinat- per a adolescents que no n'és una més. L'escola es regeix per un sistema ple de normes i, especialment, prohibicions, amb una forta pressió damunt els alumnes perquè siguin els millors. Però apareix un professor modern (Williams), fora del convencionalisme conservador tradicional, que reorienta el seu ensenyament cap a l'amor a l'art i a la vida. Un gran guió que va ser premiat amb un Oscar.

L'home bicentenari (1999). És la incursió de Williams dins el gènere de la ciència-ficció. La pel·lícula es basa en un conte d'Isaac Asimov, que li va ser encarregat en ocasió dels dos-cents anys de la declaració d'independència americana. D'aquí ve el títol del relat: "The Bicentennial Man". La pel·lícula està ambientada en l'actualitat. Robin Williams hi interpreta Andrew, un robot diferent dels altres fabricats per l'empresa robòtica: té la capacitat de tenir sentiments i emocions com un ésser humà. Arriba un moment, dos-cents anys més tard, en què vol ser reconegut com un humà, i lluita per aconseguir-ho.

Deixo per al final el film de Williams que més m'ha impactat: *Más allá de los sueños* (*What dreams may come*), una pel·lícula de 1998 dirigida per Vincent Ward basada en una novela de Richard Matheson. La pel·lícula, protagonitzada por Robin Williams, té trams espectaculars i poètics. Va guanyar l'Oscar als millors efectes visuals i va ser nominada a la millor producció. És un film dins el gènere "drama", que et fa plorar i riure, ser feliç i desgraciat, mentre es va desenvolupant la trama. És, bàsicament, una història d'amor més enllà de la vida terrenal. Tot i que és molt fantasiosa, el sòlid guió t'atrapa. Afortunadament té un final que et deixa en pau.

Per acabar, diré que lamentablement no hem pogut escoltar les interpretacions de Williams posant veu a personatges, com per exemple a la pel·lícula de dibuixos *Robot*, basada en una història de l'autor de llibres para nens William Joyce, en què Williams posa veu a Rodney Llauna, un jove robot, amb un gran talent com a inventor, que decideix viatjar a Ciutat Robot, on viu el seu ídol, Gran Soldador. Evidentment, al film que vam veure aquí, la veu la posen actors espanyols.

Jordi Dòria

CRÒNICA

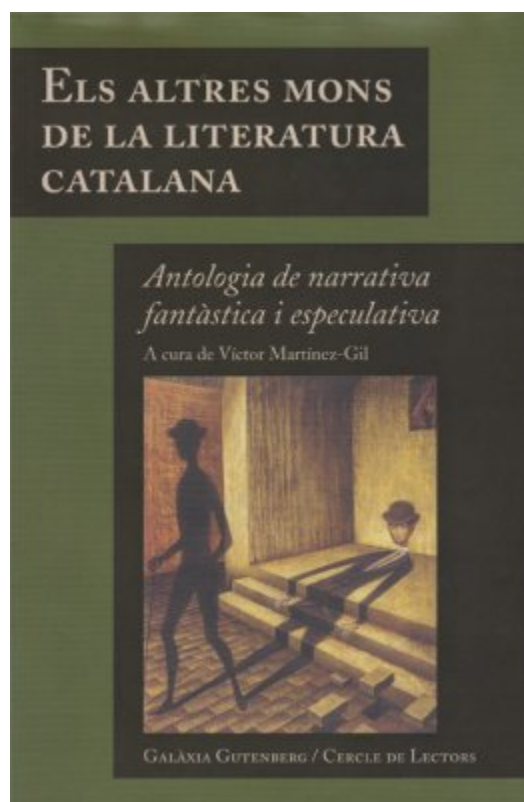

"Els altres mons", deu anys després

Dues publicacions: la revista de còmics "1984" i "Nueva Dimensión". Aquests són els meus orígens pel que fa a la ciència-ficció i, en el fons, a la lectura. El primer llibre que tinc memòria d'haver llegit en català és el *Trajecte final* de Pedrolo, i la consciència que Pedrolo formava part d'una tradició, per bé que malmesa i interrompuda, la va reblar l'antologia *Narracions de ciència-ficció* (el primer títol d'una obra que després afortunadament s'ha anat reeditant) d'A. Munné-Jordà. Amb tot plegat, haig de dir que els meus gustos són més aviat clàssics, de l'anomenada Edat d'Or americana, i, d'aquesta, més que no pas

l'ABC famós, autors menys coneguts, però més corrosius, com ara William Tenn o Robert Sheckley, o Fredric Brown, o Clifford D. Simak... o fins i tot Robert A. Heinlein, si estic d'humor. Serveixi aquesta declaració per dir que em considero més un lector que no pas un crític de ciència-ficció, i que, com a lector, m'ho passo bé amb el que m'agrada, tot i que *new waves icyberpunks* també s'han de llegir. La meva feina ja és la crítica i la filologia, però, justament per mirar de mantenir un clos una mica tranquil, sempre n'havia deixat al marge la ciència-ficció i, en general, la literatura fantàstica. Tot això, és clar, fins que vaig publicar *Els altres mons de la literatura catalana*, que m'ho ha espatllat una mica.

La idea va ser de Ricard Vela, aleshores editor de Cercle de Lectors, aficionat a aquesta mena de literatura -la seva autèntica especialitat, de col·leccionista, són els vampirs, especialment els cinematogràfics- i company meu d'universitat. Editat amb Galàxia Gutenberg, el llibre havia de ser especial, original i vistós, i també amb un interès literari i bibliogràfic. La seva pregunta va ser: et sembla que es podria fer un llibre així sobre literatura fantàstica catalana que fos prou nou? El "prou nou" -o una fórmula semblant- era, és clar, perquè, al darrere nostre, ja n'hi havia dos, de llibres: el que ja he citat d'A. Munné-Jordà i l'*Antologia de narrativa fantàstica catalana* d'Emili Olcina. Dos mestres, dos llibres fundacionals. Malgrat aquests precedents de gegant, vaig dir que sí, perquè era, o això, o llençar a la bassa els llibres que feia anys que m'ocupaven molts prestatges i que m'havien acompanyat en els diferents trasllats de domicili -els únics llibres de joventut dels quals mai no m'he volgut desprendre.

I les estratègies per mirar, no pas d'emular els mestres, sinó de justificar l'intent, van ser: 1) fer un llibre gruixut (això és important, i les tapes dures, i el treball d'edició d'Enric Fontvila i dels altres responsables editorials, i la magnífica coberta, amb un quadre de Remedios Varo); 2) articular-lo en diferents seccions; 3) posar-hi tants noms coneguts com fos possible; i 4) presentar alhora narracions de ciència-ficció i de literatura fantàstica, en un aiguabarreig delimitat per la fórmula "narrativa fantàstica i especulativa". No em podrien dir que, com a mínim, no havia volgut fer-ho tot plegat més gros. De fons, una intenció ben clara, en consonància amb els que m'havien precedit: treure aquesta literatura de la seva posició marginal dins del cànon literari català. I, en efecte, el llibre va ser rebut així, i és el que els diaris i els ressenyadors van destacar: Verdaguer, Guimerà, Alexandre de Riquer, Ruyra, Víctor Català, Carner, Espriu, Rodoreda o autors més actuals com Terenci Moix, Miquel Àngel Riera, Jaume Cabré o Josep M. Fonalleras tenien contes d'aquesta mena. Al costat d'escriptors més reconeguts dins d'aquests camps, com ara Pedrolo o Pere Calders -la Rodoreda sempre havia fluctuat-, o Joan Perucho, resultava que la literatura catalana, en els seus "noms majors", era inexplicable sense la ciència-ficció i la fantasia. Emili Olcina havia rebut alguna crítica massa severa en el seu intent de sacsejar el cànon, però jo, per sort -els temps havien canviat-, me la vaig estalviar. I, al costat d'aquests noms, els que havien estimat el gènere *per se*, en un sentit més popular, però no pas menys meritori: Joan Santamaria, Antoni Ribera, Jaume Fuster i autors vius com Víctor Mora, Màrius Serra, Ricard de la Casa, Jordi Solé i Camardons o Albert

Sánchez Piñol. Aquesta era la voluntat: sobtar el lector, que no pogués mai més deixar de banda la ciència-ficció i la fantasia si volia parlar de literatura catalana. Els 12 (el dodecaedre!) apartats, amb els seus davantals que complementaven la introducció, van acabar de donar forma a una antologia. De fet, la classificació temàtica va resultar, en català, una certa novetat. Sí, potser en faltava algun d'explícit, d'apartat, se'm va retreure, com ara un de dedicat al tema del doble, però títols prou amplis els aixoplugaven, aquests apartats amagats. A més, no tot el que vaig voler va poder ser publicat (però, el que hi ha, ho vaig voler tot). El títol triat va ser un homenatge a un dels llibres més extraordinaris de la literatura

catalana: *Els altres mons* de Fèlix Cucurull, autor que des d'aquí vull tornar a homenatjar i al qual m'havia acostat també per interessos lusòfils compartits.

Puc dir, ara que han passat deu anys, que *Els altres mons de la literatura catalana* -que no puc evitar de veure ple de buits, amb escriptors que no vaig saber-hi encabir- ha estat una de les coses que he fet que més satisfaccions m'han donat. Vaig xalar fent el llibre, i la manera com va ser rebut em va sorprendre i em continua sorprendent. No hi ha res de tan gratificador com trobar blogs o notícies a Internet d'aficionats a aquests gèneres que el citen, encara ara, com un autèntic agafador: veieu, com en català hi ha moltes coses de les que ens agraden? Hi són, malgrat que l'índex de lectura en català no afavoreix el lector de gènere; vull dir, el lector que llegeix gènere de manera convençuda, sigui de manera molt exclusiva o sigui com una opció més de l'oferta cultural. He contribuït, però, a convèncer els altres? No ho sé. Hi ha consciència que els *Homes artificials* és una novel·la tan important com qualsevol altra del modernisme que tingui una qualitat semblant? Hi ha consciència del gòtic modernista, com ha reivindicat Emili Olcina? Algú recorda que Villalonga va fer una novel·la distòpica? Em sembla que tot plegat continua sent bastant ocult i que en el lector *mainstream* català tot això no ha acabat de prendre cos -però és que el *lectormainstream* nostrat, i en general el dels països romànics, és molt impermeable a la ciència, a l'especulació i a la fantasia. Hi ha

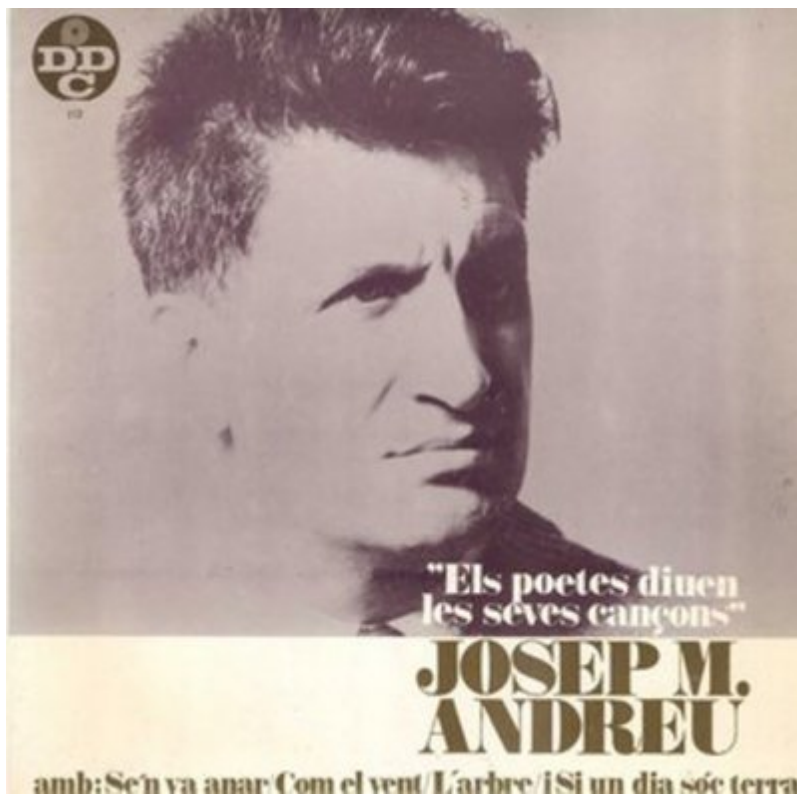
hagut, és clar, una certa normalització. Malgrat esllanguiments com els de l'editorial Laertes, hi ha hagut la supervivència de la col·lecció "2001" de Pleniluni en una forma nova, i editorials que han nascut, com Males Herbes, Voliana i Periscopi. I la Societat Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia, anterior al meu llibre (jo vaig ser-hi quan es va fundar, amb l'enyorat Jaume Fuster protegint-nos), encara hi és, i aquest butlletí també, gràcies als membres de la Societat que el fan possible. I han aparegut autors nous i corrents potents de literatura fantàstica i distòpica i apocalíptica en català, i fanzins, i un parell de llibres de Sebastià Roig, sobre els malsons i els futurs dels nostres avis, que qualsevol cultura literària s'enorgulliria de tenir. Però encara no n'hi ha hagut prou, em temo.

Els altres mons de la literatura catalana ha estat considerat un llibre acadèmic, simplement, suposo, perquè el va fer un acadèmic -o sigui, un professor universitari-, i no seré jo qui menyspreï l'etiqueta, per bé que el llibre s'adreça a un lector general i no entra en debats tortuosos. Un dels efectes que ha tingut, però, és que, part de la meva feina de docència i de recerca, ha derivat, com he dit al començament, cap a aquest camp. M'hi he resistit força, perquè reitero que, en aquest cas, em vull considerar més un lector que no pas un crític, però sovint penso que hauria de barallar-m'hi més. Quan comprovo, per exemple, que *L'enquesta del canal 4* d'Avel·lí Artís-Gener no s'ha reeditat des del 1995. És possible que aquest llibre, com tants d'altres de ciència-ficció o de literatura fantàstica catalana, no formi part del que, com deia Carles Soldevila, cal llegir?

Víctor Martínez-Gil

Il·lustració: Víctor Martínez-Gil amb el làser desenfundat; l'antologia "acadèmica" de la literatura fantàstica catalana; Jaume Fuster i Jaume Cabré, dos autors també de literatura "altra".

NOTÍCIES

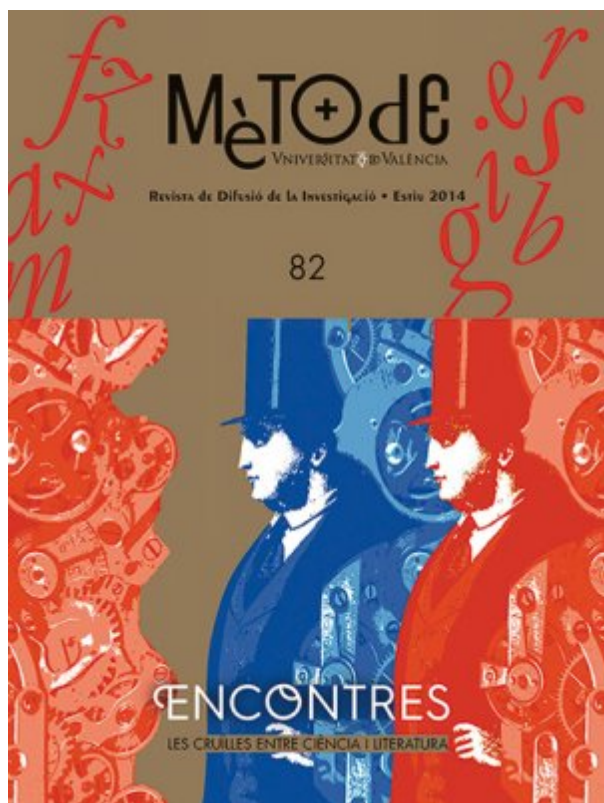
Josep M. Andreu, l'astronauta en el record

El passat 21 de març va morir el poeta i lletrista Josep M. Andreu. Havia nascut a Barcelona l'any 1920, i el 1957 va publicar el primer llibre de poemes. El 1959 va guanyar el premi Carles Riba de poesia. Al voltant de 1960 va entrar en contacte amb els iniciadors de la Nova Cançó, i amb el músic Lleó Borrell va compondre moltes cançons. Andreu va arribar a

escriure prop de quatre-centes cinquanta lletres, entre originals i adaptacions de cançons estrangeres. La que el va fer més popular és "Se'n va anar", amb què Raimon i Salomé van guanyar el Festival de la cançó mediterrània el 1963.

La primera cançó que van publicar Andreu i Borrell conjuntament va aparèixer al primer disc del cantant Grau Carol, l'any 1962, amb el títol "Astronauta" i una lletra que deia: "Aventurer vaig per l'espai / el que jo he vist no ho sabreu mai / però a l'amor que vaig deixar / avui així li puc cantar: // Aire... cels... i lluna / més enllà del món / vaig provant fortuna / però et duc al front. // Noto les estrelles / veig l'eterna nit / però en totes elles / hi ha el teu nom escrit. // Veig la Terra tan petita / però enyoro el meu país / la ciutat i el teu somris / i el meu cor et necessita. // Aire... cels... i lluna / és en va fugir / enlloc hi ha una engruna / del que ets tu per mi."

Ciència i literatura a "Mètode"

El número d'estiu 2014 de la prestigiosa revista "Mètode", que edita la Universitat de València, dedica el plec monogràfic central, "Encontres", a "Les cruïlles entre ciència i literatura".

Coordinat per Pasqual Bernat, historiador de la ciència i investigador del Centre d'Estudis d'Història de la Ciència de la Universitat Autònoma de Barcelona, i que també signa el text de presentació del plec central, el número 82 de "Mètode" ofereix els articles "Novel·les de ciència. La ciència i la tecnologia en la literatura" de Miquel Barceló, "Ciència, científics i literatura. El paper de la literatura en la divulgació de la ciència i la tecnologia" de Jordi Solbes i Manel Traver, "Poe: cor científic. Els antecedents de la ciència-ficció" de Fernando J. Ballesteros Roselló i Eusebio V.

Llácer Llorca, "La ciència com a cerca. Don Quixot, la neurociència i l'interrogant de la veritat" de Romén Reyes-Pescil, "Robots socials. Un punt de trobada entre ciència i ficció" de Carme Torras, "La vida imaginària del científic. El cas del còmic 'The Manhattan Projects'" de Francisco Sáez de Adana i "Ciència i literatura. Ja han acabat les guerres entre les dues cultures?" de Roslynn Haynes.

Congrés sobre Ciència i ficció

La Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i la Societat Catalana de Ciència-ficció i Fantasia preparen un congrés d'àmbit internacional amb el títol "Ciència i ficció. L'exploració creativa dels mons reals i dels irreal", amb l'objectiu d'analitzar i debatre les

relacions entre ciència i ficció (literatura, teatre, cinema, arts plàstiques, etc.) i situar-les dins l'àrea d'interès de l'àmbit acadèmic català.

Les sessions del congrés és previst que tindran lloc a Barcelona, a la seu de l'IEC, els dies 2, 3 i 4 de setembre de 2015, i a Vilanova i la Geltrú, a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, el 5 de setembre de 2015.

En una primera llista d'entitats col·laboradores trobem l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, la Fundació Pedroló, la Institució de les Lletres Catalanes, l'Institut d'Estudis Catalans, el Pen Club Català, la Societat Catalana Jules Verne, la Societat Hispànica Jules Verne, les Ter-Cat i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Els àmbits científics proposats són: 1. Ciència i ficció. 2. La ciència-ficció dins l'àmbit universitari. 3. Ciència-ficció i literatura de gènere. 4. La ciència-ficció, un àmbit internacional. 5. La ciència-ficció fora del llibre.

Aquest mes de setembre els organitzadors han difós la primera circular informativa, amb maqueta de Pep Homar, amb què queda oberta l'admissió de propostes de comunicacions. Els interessats la podeu consultar, i també tota la resta d'informació complementària, al web oficial del congrés, <http://cienciaificcio.wordpress.com>.

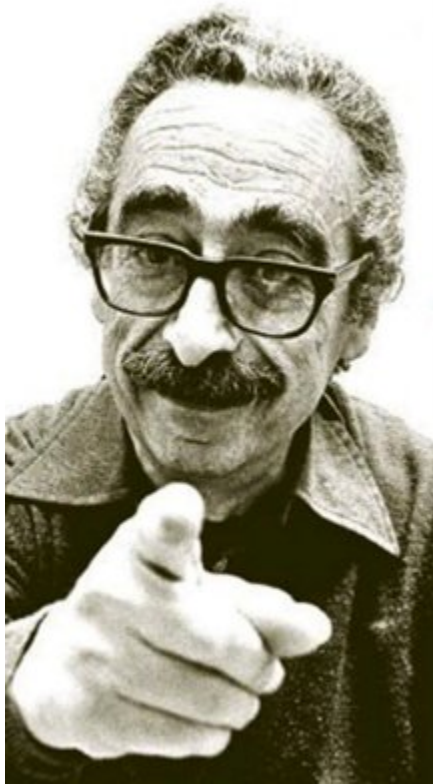
Premi Ictineu 2014

El proper 22 de novembre tindrà lloc a la sala d'actes de la biblioteca Tecla Sala, de l'Hospitalet de Llobregat, la proclamació del VI premi Ictineu, que des de l'any 2009 convoquen les Ter-Cat per a destacar les obres de literatura fantàstica escrites en català o traduïdes durant l'any anterior.

El passat dia 11 es va acabar la primera fase de votació, oberta a tots els lectors, i amb la llista de finalistes s'ha obert la segona fase, en què són cridats a votar els membres de les Ter-Cat i de la SCCFF, entre els cinc finalistes en cada categoria: millor novel·la original en català, millor relat en català, millor novel·la traduïda al català i millor relat traduït.

El dia de la proclamació, el quart dissabte de novembre, també tindrà lloc, al migdia, el periòdic dinar de les Ter-Cat, i a la tarda es farà a la biblioteca una taula rodona, organitzada per la SCCFF, adreçada a commemorar el quarantè aniversari de la publicació del *Mecanoscrit del segon origen* de Manuel de Pedroló, obra que, amb el número 24 de la col·lecció "El trapezi" d'Edicions 62, es va publicar el novembre de 1974 i que és el llibre català més llegit.

XV premi de ciència-ficció Manuel de Pedrolo

Segons les bases del XV premi de ciència-ficció Manuel de Pedrolo, la proclamació del veredictes es produirà abans del 26 de setembre de 2014. Per tant, ben aviat podrem conèixer el títol de la novel·la guanyadora, que és previst que serà publicada per Pagès editors, dins la col·lecció "Ciència-ficció", la tardor de 2015.

El jurat d'aquesta convocatòria era format per Miquel Barceló, president, a proposta de l'Ajuntament de Mataró; A. Munné-Jordà, en representació de Pagès editors; Montserrat Galícia, en representació de la SCCFF, i Jordi Dòria i Toni Segarra com a representants de la Trobades de ciència-ficció de Mataró. L'autor de l'obra guanyadora, a més de la publicació, rebrà 2.500 euros en concepte de premi.

La novel·la guanyadora de la convocatòria anterior, *El somriure d'un eco* de Jordi Gimeno, número 26 de la col·lecció "Ciència-ficció" de Pagès editors, és una de les obres de la col·lecció que han estat més llegides i comentades des que va aparèixer, l'estiu de 2013.

El veredictes a què ha arribat el jurat mentre tanquem aquesta edició del butlletí es donarà a conèixer imminentment dins la pàgina web de l'Ajuntament de Mataró, www.mataro.cat.

Setmana mundial de l'espai

Del 4 al 10 d'octubre tindrà lloc la Setmana mundial de l'espai, instituïda per l'ONU amb la finalitat d'inspirar els estudiants, informar els líders públics i fomentar l'interès per l'espai i les organitzacions espacials.

Amb aquesta finalitat, després d'un "sopar amb estrelles" a l'observatori Fabra el vespre del divendres 3, fins al diumenge 12 hi haurà activitats de divulgació de la ciència i la tecnologia de l'espai a Cosmocaixa, al planetari del Museu Marítim i al Tibidabo, amb observacions astronòmiques i diverses iniciatives transversals en àmbits com la literatura científica, la ciència-ficció, el cinema, la

música, el videoart, la robòtica, el maquetisme, etc.

La SCCFF ha estat invitada a participar a la taula rodona d'associacions afins organitzada el diumenge 5 d'octubre al migdia a Cosmocaixa.

La Setmana compta amb el suport de les Nacions Unides, l'Agència Espacial Europea, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, la Fundació la Caixa, el Museu Marítim, la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació i el Col·legi d'Enginyers Tècnics i Pèrits de Telecomunicació de Catalunya, entre d'altres.

El premi Minotauro al Festival de Sitges

El Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya, que, com anunciàvem al butlletí passat, en la XLVII edició tindrà lloc a Sitges del 3 al 12 d'octubre, finalment acollirà

entre els seus actes un de relacionat amb la literatura de ciència-ficció: el lliurament de l'XI premi Minotauro, el matí del 7 d'octubre, a l'Auditori del Festival.

D'aquesta manera es vincularan el primer festival de cinema fantàstic del món, iniciat el 1968 a Sitges, i el premi internacional d'Ediciones Minotauro, el més ben dotat en l'àmbit mundial en la categoria de ciència-ficció i literatura fantàstica.

Amb aquesta col·laboració s'esmenarà parcialment l'anomalia que el festival de cinema fantàstic de Sitges no hagi ofert mai dins els dies que dura l'esdeveniment alguna mena de promoció de la literatura de ciència-ficció i fantasia, com podria ser una petita fira de llibres del gènere.

Eurocon 2016 a Barcelona

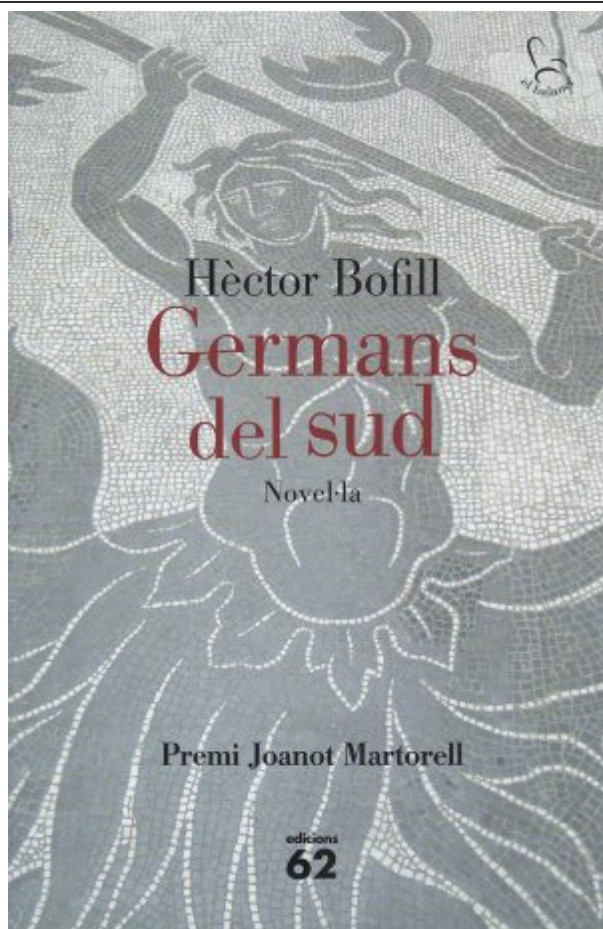
La convenció europea de fantasia i ciència-ficció, Eurocon, l'any 2016 tindrà lloc a Barcelona, del 4 al 6 de novembre, al CCCB, tal com s'ha anunciat a l'Eurocon d'enguany, la

Shamrokon de Dublín.

Entre els organitzadors trobem Pep Burillo, Alejo Cuervo, Cristina Macía, Ian Watson, Ana Díaz Eiriz, Oskar Arias, Lupe Lorenzana, Raquel Lozano Álvarez, Ismael Ávalos i Miquel Codony, i ja s'ha donat a conèixer el nom d'alguns dels convidats d'honor: l'escriptora francovietnemesa Alette de Board, creadora de l'univers de Xuya; el britànic Richard Morgan, autor de *Market Forces*; l'autor polonès Andrzej Sapkowski, autor de la Saga de Geralt de Rivia i la trilogia de les guerres hussites; Jun Miyakazi, membre actiu del fandom hongarès, i l'il·lustrador Enrique Corominas, autor del logo que adjuntem.

Els interessats en podreu anar trobant informació al web oficial, www.eurocon2016.org.

LLIBRES

Germans del sud d'Hèctor Bofill

"El balanci", 709, Edicions 62, Barcelona, gener 2014.

Hèctor Bofill (Badalona, 1973) ja havia publicat altres novel·les de caire fantàstic o futurista, com *L'últim evangeli* (2003) o *Neopàtria* (2006). Ara situa a l'època actual l'acció de *Germans del sud*, però amb una ambientació futurista i una història alternativa.

L'any 1214 les forces catalanooccitanes haurien guanyat la batalla de Muret, i això hauria provocat que el 2013 el domini català s'estendria des de la frontera amb Portugal fins a les terres dels allamands i des de la Borgonya fins a la frontera amb els andalusins. Tot això en una ambientació que conjumina trets de l'imperi

romà, l'edat mitjana i la guerra de les galàxies. I, com que l'alegria dura poc a la casa del pobre, els mossàrabs de l'anomenada Catalunya Nova, amb capital a Tóldoth, fan la seva revolta independentista, amb l'ajut d'andalusins i mongols, i inevitablement arriben a assetjar Barcelona, que amb camps magnètics i aviació s'ha de defensar de l'atac de làsers, destrals i búfals mutants.

Dins les més de cinc-centes pàgines de la novel·la, quan convé Bofill també troba espai per a aparicions màgiques i desdoblaments inexplicables.

amj

Barcelona 2714 de Xavier Arnella

"Narrativa contemporània", 27, Llibres de l'Índex, Barcelona, gener 2014.

Xavier Arnella (Barcelona, 1954), segons la nota de l'orella del llibre, ha estat periodista especialitzat en comunicació científica i és autor d'un llibre d'entrevistes.

La situació que planteja la novel·la "havia començat amb la Guerra Financera Total i no es va deturar fins a la Crisi del Carboni, quan la desfeta ecològica a causa de les emissions de CO2 va causar el desgel i l'inici de la pujada del nivell de les aigües", que en el cas de la costa catalana arriba a seixanta metres: Montjuïc és un illot dedicat al joc i el vici, i el port de Barcelona és a la Diagonal. Catalunya ha assolit pràcticament la pacificació de les successives

revoltes, i en Roc Benasar, un antic mosso de les forces especials, fa d'historiador a l'Arxiu Virtual de la Corona d'Aragó i alhora accepta tasques d'investigador privat, com la que li encomanen, de trobar la neboda del president de la General de les Aigües, aparentment segrestada. L'afer es va complicant, amb la suposada mort del periodista director de la cadena d'informatius Ultramèdia i les intrigues del president d'Hidrogènesi, alhora president del Barça, anomenat Laclau.

Una trama d'investigació futurista, en què tenen un paper important els emuladors, una mena de replicants o andròides orgànics.

amj

L'aixeta del temps de Paula Jiménez Huertas

"Voliac. Retorn al sol", 4, Voliana Edicions,
Argentona, febrer 2014.

L'aixeta del temps és una novel·la que tracta sobre els viatges en el temps, i de la possibilitat de realitats paral·leles.

La Lina, una noia de setze anys, un bon dia sortint de la dutxa es troba davant del seu doble que ve del futur, la Catalina -el seu jo futur-, que li explica que ha viatjat en el temps.

Les primeres pàgines ens situen en la història amb un estil àgil i uns diàlegs convincents i, amb pocs preàmbuls, ja ens trobem la Catalina instal·lada a casa de la seva doble del present (o del passat?) amb la mare i el germà i ben aviat a

l'institut amb els amics i professors. Això sí, abans la Catalina explica a la Lina, i de passada als lectors, les teories que li permeten viatjar en el temps.

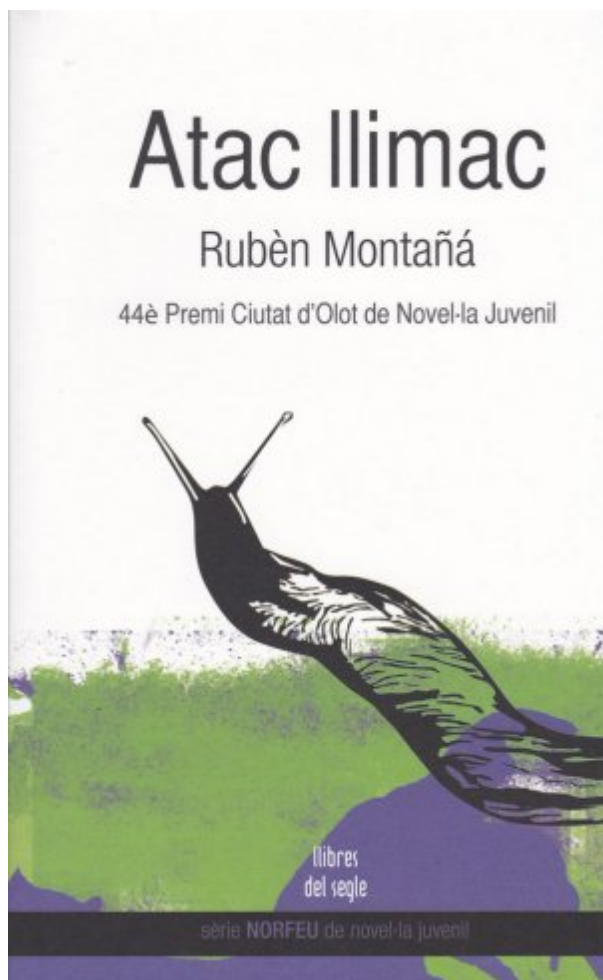
La Catalina que ve d'un futur millor o d'un món paral·lel millor, això no acaba de quedar clar, pot arreglar certes coses que no funcionen en el present i aquesta sembla ser la seva missió en el món actual de la Lina. Això li dóna dret a donar consells, a opinar sobre diferents temes i a introduir-hi canvis.

La narració avança a bon ritme i l'acció ens fa oblidar que hi ha punts foscos i lapsus que voldríem aclarir. No és el viatge en el temps de la Catalina allò que ens resulta més estrany, sinó el paper dels personatges secundaris, com la mare o el professor de física de l'institut.

Immersos en la lectura n'acceptem les regles, perquè la narració es converteix en una mena de faula o de conte al qual no cal buscar més lògica que la que l'autora ens ofereix.

En resum, una novel·la original, que fa de bon llegir.

MG

Atac Ilimac de Rubèn Montañá

"Norfeu", 1, Llibres del segle, Girona, 2014.

Rubèn Muntanyà, l'autor d'*Atac Ilimac*, va néixer a Badalona l'any 1983 i va estudiar arts gràfiques i disseny i art dramàtic. Aquest jove autor, amb dues novel·les, la que ressenyem i *La nena de l'arbre*, va guanyar el mateix any 2013 dos premis importants dins en el panorama de la literatura per a joves: el premi Josep M. Folch i Torres per *La nena de l'arbre* i el Ciutat d'Olot de novel·la juvenil per aquest *Atac Ilimac*.

El protagonista de la novel·la, que se'ns narra en primera persona, és Llim Hernández Moll, un noi que viu a Barcelona i estudia segon d'ESO. En Llim col·lecciona diferents animalons i té una família força peculiar; fins aquí res no ens podria

fer sospitar que som davant d'una història de ciència-ficció, si no fos que el protagonista ja ens adverteix en el primer capítol que "En el moment d'escriure aquestes ratlles tinc la certesa que en el termini de dos anys començaran a arribar naus espacials plenes de colons provinents d'una galàxia remota amb la intenció d'acabar amb la vida al planeta".

Un bon dia Llim salva un llimac de color lila de les mans d'uns brètols que el volien matar i l'incorpora a la seva col·lecció. Ben aviat el noi s'adona que aquell no és un llimac qualsevol, sinó que posseeix una sèrie de capacitats que no fóra lògic esperar d'un simple gasteròpode. Més encara, Llim no triga gaire a descobrir que el seu llimac és un esgarrifós ésser mutant dotat de superpoders.

Atac Ilimac és una novel·la de ciència-ficció que enganxa el lector des de la primera pàgina amb la seva prosa àgil i desenfadada, i per una inventiva que fa que la història no decaigui en cap moment. Resumint, una novel·la recomanable en què trobareu aventura, humor i sorpreses combinats sàviament.

MG

Desconnexió de Neal Shusterman

Tr. Mercè Estévez

Editorial Barcanova, Barcelona, octubre 2013.

Desconnexió se situa dins del subgènere de futurs distòpics, línia de gran èxit en la novel·la juvenil actual. Un filó que calia espremer.

Als Estats Units, una guerra civil va enfrontar els grups provida, que estaven en contra de l'avortament, i els prolliere elecció, a favor de la llibertat d'avortament. Després d'un conflicte sagnant, les dues parts van arribar a un acord tan estrany com macabre: es va aprovar un conjunt d'esmenes a la Constitució, que es va conèixer com a Tractat Vital.

El Tractat Vital estableix que la vida humana era inviolable des del moment de la concepció fins que el nen arriba a tretze anys. Entre els tretze anys i els divuit, però, els pares podrien decidir "avortar" el seu fill de manera retroactiva, és a dir, desconnectar-lo, amb la condició que el fill, des del punt de vista tècnic, no mori.

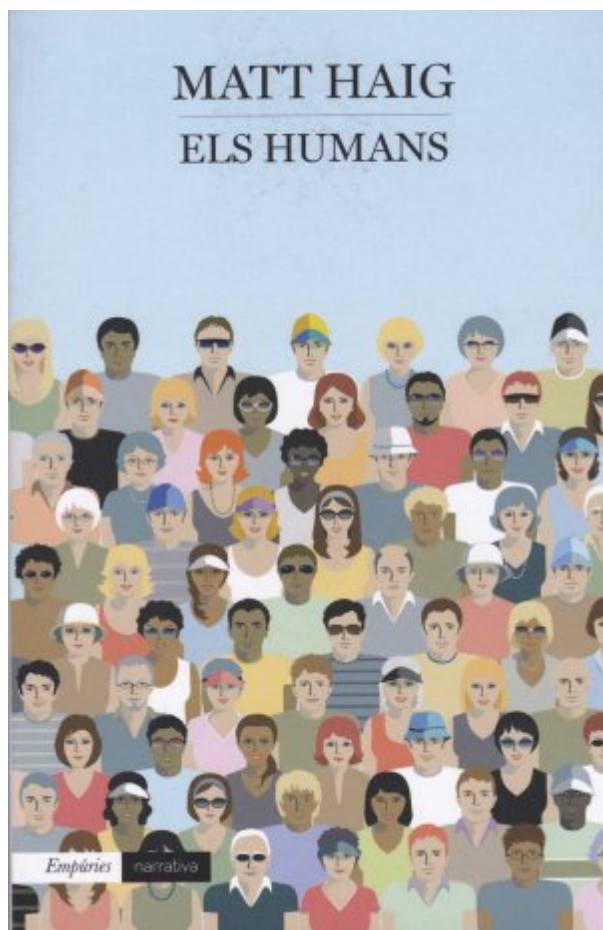
Partint d'aquesta absurda premissa, la novel·la explica la història de tres adolescents, en Connor, la Risa i en Lev, que, per diferents raons, han de ser desconnectats. Al llarg de més de quatre-centes pàgines vivim les peripècies dels tres nois fins a arribar a esbrinar el que s'amaga realment darrere del terme desconnexió.

En certa manera, *Desconnexió* fa pensar en l'obra de Kazuo Ishiguro *No em deixis mai*, una novel·la centrada en la relació de tres adolescents que han crescut junts en un mateix internat i descobreixen que realment són experiments científics.

D'aquesta novel·la, l'any 2010 se'n va fer una adaptació cinematogràfica, protagonitzada per Carey Mulligan, Keira Knightley i Andrew Garfield.

Com en altres novel·les del seu estil, *Desconnexió* està pensada com una trilogia, de la qual ja s'ha publicat la segona part, *Reconnexió*, en castellà.

MG

Els humans

de Matt Haig

Tr. Esther Roig

"Narrativa", 457, Editorial Empúries,
Barcelona, març 2014.

Amb *Els humans*, Matt Haig (Sheffield, Anglaterra, 1975) ha bastit una de les novel·les més trasbalsadores que s'han traduït darrerament. No feu cas dels llibreters i els ressenyadors que, a partir de la sinopsi de la contracoberta, han comentat que és una mena de *Sin noticias de Gurb*.

Sí, com a la novel·la de Mendoza, o més aviat com en alguna de Vonnegut, com ara *Esmorzar deampions*, Haig també descriu la humanitat vista per un extraterrestre com si analitzés una colònia d'insectes per a un documental. La

referència a Vonnegut no és gratuïta, atès que el protagonista és un vonnadorià vingut del planeta Vonnadòria. Però el vonnadorià de Haig va més lluny i més endins de la humorada.

El matemàtic Andrew Martin ha resolt la hipòtesi de Riemann, l'enigma que li dona l'accés a desxifrar tots els problemes i facilitarà "als humans superordinadors, explicacions de física quàntica i transport interestel·lar". A Vonnadòria, els "amfitrions", guardians del bon ordre universal, s'alarmen que una forma de vida inferior i violenta com els humans pugui assolir tant de poder, que posarà en perill l'univers, i per això envien a la Terra un agent que segresta i mata Martin, pren la seva aparença i ha de destruir els seus treballs i eliminar tots els que estiguin informats del seu reeiximent. Però el vonnadorià, en el problemàtic contacte amb un món desconegut, anirà experimentant una mena de síndrome d'Estocolm.

El tema no és nou ni original, com a mínim ve de "La disputa de l'ase" d'Anselm Turmeda, però Haig no té cap reserva a deixar-se anar fins al sentimentalisme o fins on calgui, i així arriba a vorejar el sentit d'alguna imatge de Tarkovski quan adaptava Lem: "Per experimentar la bellesa de la Terra calia que experimentessis dolor i coneguessis la mortalitat. És per això que tantes coses belles en aquest planeta tenen a veure amb el pas del temps i la rotació de la Terra. De la mateixa manera això deu explicar per què mirar aquestes bel·leses naturals també et feia sentir tristes i l'enyorament d'una vida no viscuda."

amj

El monstre de Hawklina de Richard Brautigan

Tr. Miquel Izquierdo

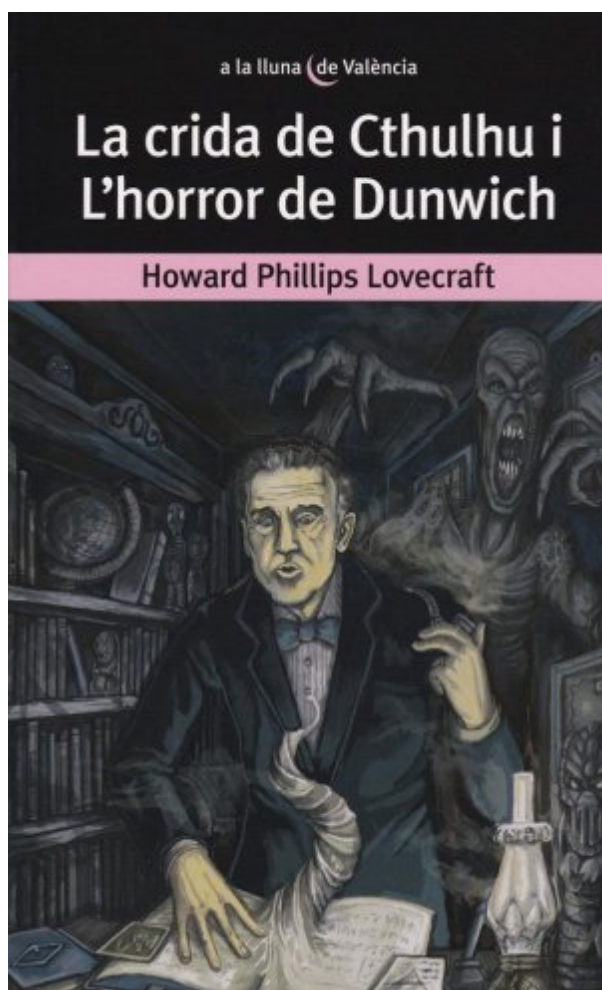
"La intrusa", 11, Labreu edicions,
Barcelona, març 2014.

Richard Brautigan (1935-1984), nascut a l'estat de Washington, va començar a publicar a la darrera dels anys cinquanta, a San Francisco, en contacte amb els autors de la generació "beat", va ser un dels noms destacats de la contracultura nord-americana dels seixanta, es va establir en una colònia d'artistes a Montana, i els últims anys va viure també a Tòquio. Aquesta novel·la, de 1974, subtitulada "un western gòtic", la dedica "a la colla de Montana".

Dos pistolers de l'oest, Greer i Cameron, després de fer una mort per encàrrec a Hawaii, l'estiu de 1902 se'n tornen a San Francisco. Allà s'hi posa en contacte una noia índia, Noia Màgica, que els ofereix cinc mil dòlars perquè matin un monstre a Oregon. Així comença l'al·lucinant viatge amb diligència, cap a Portland, i el western esdevé novel·la gòtica, situada al misteriós casalot glaçat enmig del desert estiuenc, on la noia índia ja no és índia, ni és una de sola, i fins i tot el relat esdevé de ciència-ficció de sèrie B amb un laboratori subterrani on el professor Hawklina elaborava uns Productes Químics que havien de resoldre tots els problemes de la humanitat.

Una novel·la fresca i brillant. El 1989 Pòrtic va publicar una altra obra trencadora de Brautigan, *El detectiu que somiava Babilònia*, a la col·lecció "Els maleïts". En aquella ocasió el bunyol va sortir al títol, que deia "somiava en": ara, dissortadament, els bunyols de tota mena estan escampats per tot el llibre. Llàstima, perquè és un text ben simpàtic.

amj

La crida de Cthulhu i L'horror de Dunwich de Howard Phillips Lovecraft

Tr. Josep Marco

"A la lluna de València", 53, Edicions Bromera, Alzira, octubre 2013.

Les edicions catalanes d'obres de Howard Phillips Lovecraft (Providence, EUA, 1890-1937) sovint han anat introduïdes per pròlegs documentats, com és el cas d'aquesta edició traduïda i prologada per Josep Marco, amb cinquanta pàgines d'informació útil i concreta que poden ser una bona introducció a la lectura d'un autor respectat i valorat per escriptors com Perucho i Pedrolo, Borges i Houellebecq.

"La crida de Cthulhu" és una de les narracions fundacionals dels anomenats mites de Cthulhu, amb la troballa d'un ídol esculpit del gran Cthulhu, que un autor contemporani també ha

modelat a partir d'un malson induït, i amb la presència dels adoradors dels "Grans Antics, que van viure molt de temps abans que existiren els homes i que van venir a un món jove des del cel". "L'horror de Dunwich" és un dels relats del cicle més agraiïts, perquè és dels que acaben bé, tot i la presència de dues aberracions bessones i que "el món corria perill, ja que els Éssers Antics volien despullar-lo i arrossegar-lo des del sistema solar i el cosmos fet de matèria fins a un altre pla o fase de l'ésser".

Tots dos contes ja havien estat traduïts al català, "L'horror de Dunwich" al volum del mateix títol publicat per Tabarca a València el 1991, i el primer dins el volum *La crida de Cthulhu i altres narracions* (Laertes, 2010, amb deu contes). En català, a més d'aquests tres volums, en tenim tres més de Lovecraft: *El cas de Charles Dexter Ward* (El Mall, 1985, i posteriorment a Columna), *A les muntanyes de la follia* (Laertes, 1985) i *L'ombra sobre Innsmouth* (Laertes, 1987). Tot i valorar molt positivament la recent traducció de Bromera, potser valdria més traduir altres relats que tenim pendents, com "Els somnis a la casa de la bruixa", "El que xiuxiuejava a la tenebra" o "El clergue malvat", entre d'altres

amj

Una humil proposta de Jonathan Swift

Tr. Joan Melià i Cathy Sweeney
 "Avinents", 10, Ensiola Editorial, Muro,
 març 2014.

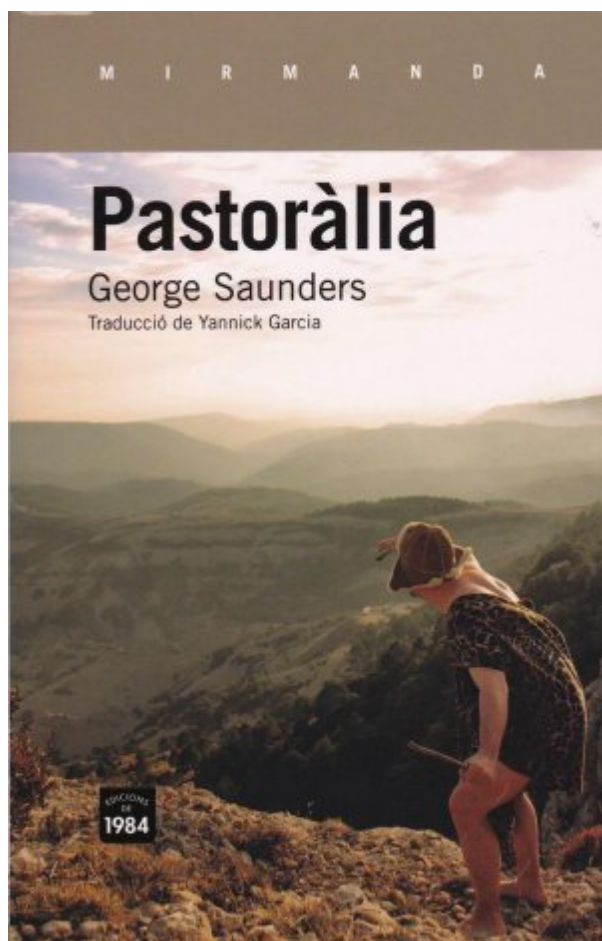
Jonathan Swift (Dublín, 1667-1745), juntament amb Daniel Defoe (Londres, 1660-1731), ha passat a la història com un dels pares de la novel·la d'aventures per a un modern públic escèptic que ja sabia que allò que llegia era producte de la imaginació d'un autor. Swift, alhora, ha quedat com el gran mestre de la sàtira política, tant pels al·legòrics viatges del seu Gulliver com, sobretot, per pamflets com "Una humil proposta", que ha quedat com un precedent de la literatura distòpica.

Com expliquen els traductors a la introducció, "Swift era angloirlandès, membre d'una família colonial; era sacerdot de l'Església anglicana [...] i, a Irlanda, s'hi sentia exiliat. Però, tot i això, entre 1720 i 1729 va publicar -de forma anònima o sota pseudònim- una sèrie d'obres per intentar millorar la situació política d'Irlanda i dels irlandesos, majoritàriament catòlics".

Així, el 1729 Swift llança "Una humil proposta", "completament nova, sòlida i real, sense cost ni entrebanc, i totalment dins les nostres competències, de manera que no hi ha gens de perill de molestar Anglaterra": havent observat la quantitat de dones que demanen caritat acompanyades d'una munió de criaturetes desnudides, per a solucionar l'economia del país Swift proposa que "dels cent vint mil infants comptats, se'n reservin vint mil com a llavor. Amb una quarta part que siguin mascles, ja n'hi ha prou", i que els altres cent mil, quan tinguin un any, siguin engreixats i venuts a preu de carn per a les bones taules dels anglesos: "Un infant farà per a dos plats en un àpat amb amics; i, quan la família sigui sola a taula, el quart del davant o del darrere bastarà per a un plat raonable."

Swift acomboia amb tota mena de xifres i arguments econòmics la seva proposta, que llança "cansat d'oferir durant molts anys idees vanes, inútils i visionàries".

amj

Pastoràlia de George Saunders

Tr. Yannick Garcia

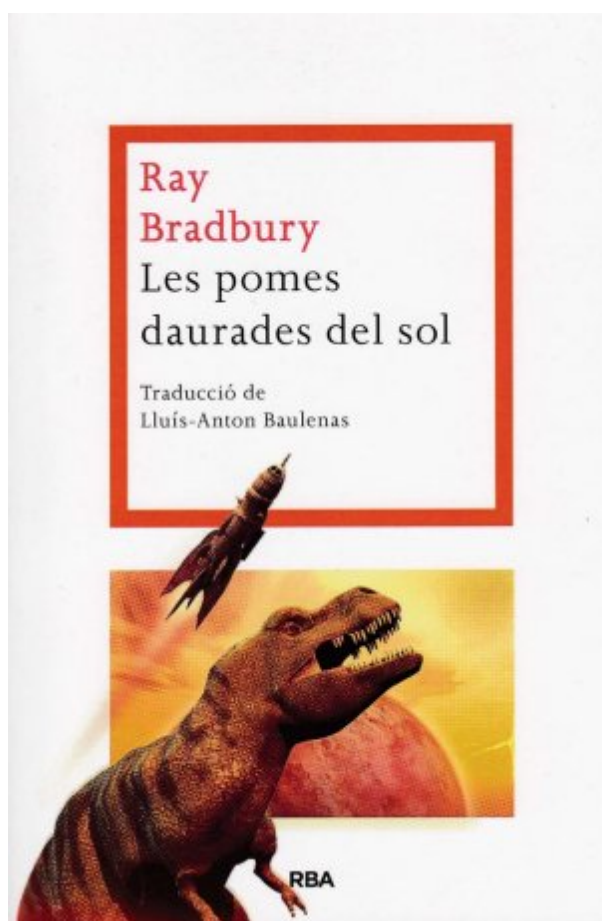
"Mirmanda", 124, Edicions de 1984,
Barcelona, maig 2014.

Al butlletí passat comentàvem el volum de relats *Deu de desembre* de George Saunders (Amarillo, Texas, 1958), publicat en català l'octubre de 2013, el mateix any de l'edició original. Les mateixes Edicions de 1984, mig any després, han editat aquest altre recull, publicat originalment tretze anys abans, l'any 2000.

A diferència de l'altre recull, aquí no podem parlar en cap moment d'optimisme o final esperançat. Potser només en el cas de "La infelicitat del barber", tot i que no exclou que convindrà un esforç potser inassumible, o en un altre sentit l'últim relat del volum, "La cascada", a

desgrat del fatalisme que hi pressentim. I, tot i que el protagonista del conte "El final del 'firpo' en tot el planeta", com passava amb el de "Deu de desembre", imagina arguments de ciència-ficció, i que al conte "Pastoràlia", com passava a "El meu mal tràngol cavalleresc", hi ha la presència de xais elèctrics, aquí només podem inventariar un text plenament de gènere fantàstic, "Roure Marí", o potser d'allò que Bontempelli fa vuitanta anys va anomenar "realisme màgic", que aquí derivaria cap a una mena de conte de terror zombi casolà.

amj

Les pomes daurades del sol

de Ray Bradbury

Tr. Lluís-Anton Baulenas

"Les ales esteses", 346, RBA La Magrana, Barcelona, juny 2014.

El novembre de 1987 la col·lecció "2001" va publicar *Les daurades pomes del sol* de Ray Bradbury (1920-2012), vint-i-un contes traduïts per Jordi Fernando. Ara Lluís-Anton Baulenas, amb el títol *Les pomes daurades del sol*, n'ha traduït trenta-dos, divuit dels quals eren presents a la primera traducció, en què n'hi havia tres que no surten a la d'ara.

Com a la majoria de reculls de contes de Bradbury, n'hi ha de ciència-ficció, de fantasia

clàssica de fades i bruixes, i de realistes, reivindicatius de la dignitat dels ofesos i humiliats, tot i que sovint són al·legòrics i de vegades amb la presència de ginyes tecnològics, com és el cas de "Central d'energia elèctrica", en què una noia que lamenta no tenir sentit religiós, perquè creu que li donaria la pau de sentir-se relligada a totes les coses, una nit que dorm en una central elèctrica, embolcallada per la vibració de les turbines, se sent connectada a totes les coses i les persones que reben l'electricitat que es genera al seu voltant; o, en un altre sentit, "La màquina del temps", que en realitat és un vell que fa viure el passat als nois amb els seus records. Dels ja presents a la traducció de 1987, tindriem al límit "L'escombriaire", d'alarmisme nuclear al temps de la guerra freda.

Al volum actual tenim relats de fantasia clàssica, com "La bruixa d'abril", ja traduït el 1987; "El drac", fantasia transgredint el temps, i "L'oncle Einar", fantasia amb un home amb ales. A "Els exiliats" trobem els autors clàssics de fantasia i terror refugiats a Mart. "La màquina voladora" és una faula sobre l'inventor d'un giny volador a la Xina antiga. "L'espai erm" i "La finestra de maduixa", pel to i l'ambientació, podrien haver format part de les *Cròniques*

marcianes. "Amb c de coet", "La fi del començament", "El coet" i "Pilot de coet" són una mena de records del futur, o crònica avançada de l'era espacial. "Les pomes daurades del sol" narra una expedició al sol a robar-ne un bocí. També tenen ambientació interplanetària "La llarga pluja", epopeia en un Venus hostil; "Aquí hi ha tigres", amb un planeta intel·ligent, i "Glaç i foc", amb una nova manera de viure en un planeta accelerat. "El so d'un tro" narra el famós safari al passat, "La sirena de la boira" és el poètic origen de les històries de godzil·les, i "L'assassí" és una curiosa premonició, ja el 1953, de l'abús del telèfon mòbil.

Trenta-dos relats plenament recomanables del mestre de la ciència-ficció humanista, que alguns troben massa tou i altres troben que escriu massa bé, però que quasi sempre demostra la seva mestria en el relat curt de qualsevol gènere, de l'anàlisi social a la picardia eròtica. Algun pintoresquisme de l'edició, com trobar el pròleg extraviat per la meitat del llibre i alguna anotació que s'hauria d'haver esborrat i alguna inadvertència que s'hauria d'haver esmenat, no hauria d'enfosquir gens la bona feina de l'autor i el traductor.

amj

CINEMA

Transcendence **Wally Pfister, EUA, 2014.**

La ciència-ficció dóna molt de si a l'hora de fabricar *blockbusters*, és a dir, de produir pel·lícules que compten amb un pressupost elevat i una publicitat massiva destinats a satisfer públics majoritaris.

Un periodista i crític literari apuntava en un article que si la novel·la negra ha estat el

gènere que reflecteix més bé la societat i els canvis del segle XX, en aquest segle XXI el gènere literari que es pot imposar és el de la ciència-ficció. No sé si això és cert pel que fa a la novel·la, però sí que sembla complir-se en el cas del cinema.

Ara que sembla que el nostre món, tan apamat, no ens pot oferir paratges on situar *Les mines del rei Salomó* o *L'illa del tresor*, ara que han desaparegut els exploradors, els pirates i els vaquers, la ciència-ficció ha obert una nova porta a les pel·lícules d'aventures. Sota la denominació ciència-ficció, hi caben tota mena de superherois del món del còmic, aventures galàctiques, catàstrofes, màquines impossibles, intel·ligència artificial, etc. Aquest gènere, si el comparem amb el policíac, el guanya per golejada en temàtiques i subtemes.

I, així, dins l'allau de pel·lícules del gènere, aquest estiu ens ha arribat *Transcendence*, *Transcendència*.

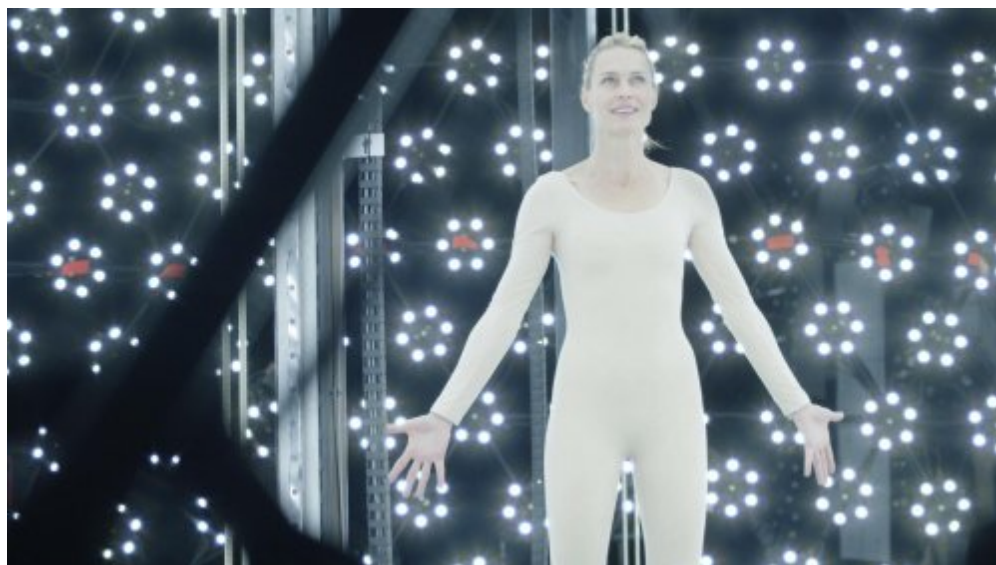
El doctor Will Caster, Johnny Depp, l'investigador més important en el camp de la intel·ligència artificial, treballa en la creació d'una màquina sensitiva que combini la intel·ligència i les emocions humanes. Els seus experiments l'han fet famós, però al mateix temps l'han posat en el punt de mira d'un grup d'extremistes antitecnològics. Així comença el film, que aviat es complicarà amb la mort del doctor Caster en un atemptat.

A partir d'aquí la pel·lícula evolucionarà cap a l'absurd. Un absurd amb professor sonat, amb conxorxes del FBI, amb terroristes de fireta, amb missatges pretesament transcendentals i fins i tot miracles de Lourdes.

Els personatges són inconsistents i res no hi poden fer uns actors que pul·lulen per la història sense creure's el seu paper. Un desmotivats i desdibuixats Johnny Depp, un Morgan Freeman que no s'ho creu, una estressada Rebeca Hall que segur que es trobava més còmoda a *Vicky Cristina Barcelona* i una Mara Roney amb una pistola d'*attrezzo* a la mà i amb cara de no saber a què juga. I així la resta d'actors...

Pel·lícula avorrida, anodina, fallida. Prescindible.

MG

The Congress Ari Folman, Israel, 2013.

Al film que va obtenir el premi de la crítica al festival de Sitges de l'any passat, l'actriu Robin Wright

interpreta el paper de l'actriu Robin Wright, a qui el cap de la productora Miramount proposa un contracte insòlit: es tracta de comprar-li la imatge total, d'escanejar-la en totes les expressions possibles, i així la productora podrà fer tots els films que vulgui amb la seva imatge virtual; a canvi, l'actriu renuncia a fer d'actriu real mai més. En la discussió pel contracte, ella posa la condició que no en facin films pornogràfics, de nazis o de ciència-ficció. Ella i el seu representant (Harvey Keitel) troben que la ciència-ficció és un "gènere per a rucs", manifestació a què el productor retruca que si ella no és una gran estrella és justament perquè no ha fet ciència-ficció, el gènere del present i del futur.

A la segona part del film, feta amb la tècnica del dibuix animat, trobem la Robin Wright virtual esdevinguda una gran estrella per la interpretació d'una superheroïna; l'actriu assisteix a un congrés de futurologia, que essencialment segueix la trama de la novel·la de Lem en què s'inspira el film.

Si recordeu la novel·la *Congrés de futurologia* de Stanislaw Lem, l'astronauta Ijon Tichy, protagonista d'altres obres del polonès com *Diaris de les estrelles. Viatges i memòries*, assistia a un congrés a Costarricània, imatge del món capitalista, un país sotmès a un règim que es mantenia fent servir drogues que produïen diversos efectes en la població, com ara per mitjà de l'aigua de l'aixeta, que només bevien els pobres, però la sessió era interrompuda per un atac terrorista, amb vapors al·lucinògens i també amb bombes, que destruïen l'hotel. Després de moltes peripècies i al·lucinacions per les clavegueres, Tichy era congelat i recuperat l'any 2098, en un món ideal també sotmès a tota mena de fàrmacs i vaporitzacions que emmascaraven la realitat, de fet un món, imatge del bloc comunista, decrepit i emmascarat de paradís sota el lema "La farmacocràcia és la psiquimicràcia, basada en la cremocràcia", entenent per cremocràcia el govern crematístic dels suborns i la corrupció.

The Congress ha estat estrenada entre nosaltres gairebé d'amagat, només en tres cinemes barcelonins i encara dels de versió original. No és un film per al gran públic, amant d'explosions i corredisses, que també n'hi ha, però és una de les propostes més

interessants i arriscades dels darrers anys. Esperem que amb el temps li passi com al *Brazil* de Terry Gilliam, inspirat en *1984* d'Orwell, que al seu moment va provocar incomprensió desconcertada i després s'ha tornat un film de culte.

Tomàs Capdevila

Seqüències memorables

No és l'actor "al natural", però volem que serveixi d'homenatge a Robin Williams:
Bicentennial Man de Chris Columbus (1999).

CÒMIC

"Aâma" de Frederick Peeters

L'editorial Astiberri va publicar el 2011 "Olor a tierra quemada", el primer volum de la sèrie que, aquí, va ser presentada amb el nom de "Aama", sense l'accent circumflex a la segona "a". Fa poc, cap a final de l'any passat, va sortir al mercat "El desierto de los espejos", tercer i, de moment, darrer volum. Amb aquests tres àlbums Peeters va rebre el premi de la millor sèrie en el Festival Internacional d'Angulema l'any 2013.

"Aama" és una sèrie amb tot el que s'espera que ha de tenir la ciència-ficció: un futur distòpic amb naus espacials, planetes primitius i hostils en què la vida comença a desenvolupar-se, una base

científica instal·lada en un lloc aïllat i perillós, robots dotats de IA, implants que protegeixen però ensems condicionen els humans, corporacions i empreses que imposen les seves lleis per sobre de qualsevol govern i substàncies desconegudes que se suposa que posaran remei a qualsevol cosa.

La història comença quan en un paratge inhòspit del planeta Ona (Ji), Churchill, un robot amb cos de simi però amb cames humanes, troba Verloc, que ha perdut la memòria i no recorda ni qui és, ni on és, ni per què hi és. Churchill li dóna un llibre que conté els seus records. Els records, però, no comencen pel principi, i el primer *flashback* només ens porta a trobar Verloc dins la nau espacial del seu germà Conrad. Com hi ha arribat i per què hi és? Caldrà retrocedir encara diverses vegades per anar esbrinant tota la història. De moment sabem que Verloc, abans d'embarcar, era una desferra humana rebutjada per la societat per haver-se negat a utilitzar els implants, que la seva dona l'ha abandonat i que li havien prohibit veure la seva filla Lilja. Conrad, acompanyat de Churchill, que en aquell moment

encara tenia les seves pròpies cames, recull Verloc i el compromet a participar en una engrescadora, però misteriosa, aventura.

Les incògnites s'aniran plantejant de mica en mica; les respostes, però, tardarem força més a saber-les, i quedaran unes quantes preguntes sense resposta.

Com a opinió molt personal, he de confessar que aprecio més "Aama" pels seus guions que pels seus dibuixos, que pertanyen a una estètica que jo trobo una mica dura i poc atractiva. Peeters, que va començar com a dibuixant publicitari a Suïssa, el seu país, va donar-se a conèixer en el món de còmic amb "Píldoras azules" (2001), un volum autobiogràfic on reflexiona sobre la seva relació amb una noia seropositiva; n'hem pogut llegir també els dos volums d'una interessant sèrie policíaca, "RG" (2007), i els quatre de "Lupus" (2003), que Astiberri ha publicat també en un volum integral de 400 pàgines.

Toni Segarra

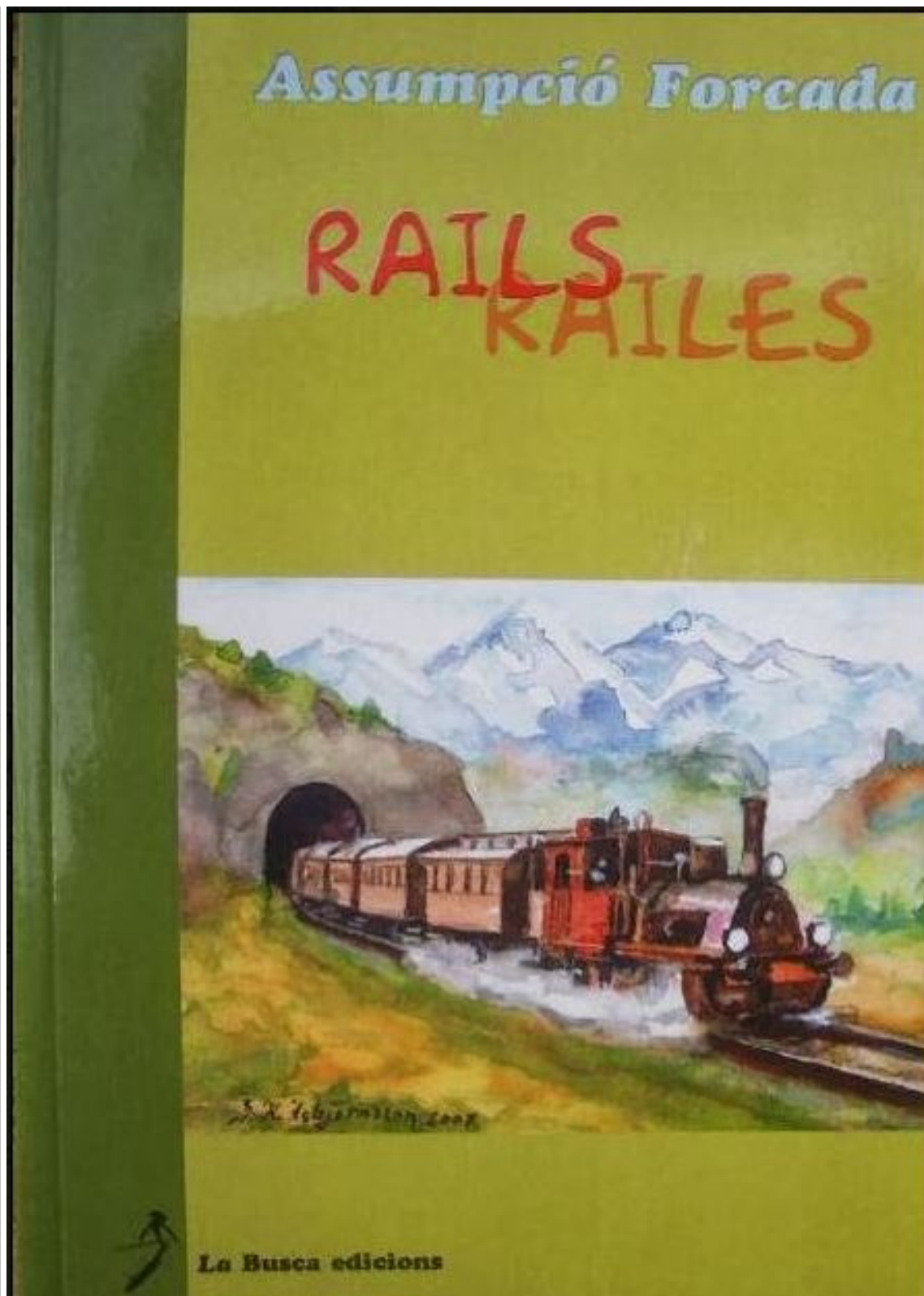
TECNOCIÈNCIA EN FICCIÓ

Trens rigorosament poetitzats

El 2007, la biòloga, poetessa i cantautora Assumpció Forcada va publicar un poemari bilingüe titulat *Rails/Railes*. El llibre s'alineava amb obres anteriors titulades *Hàbitat, Ecosistema, Cosmos* o *Prisma*, i amb les posteriors *Meteorologia* o *Tecnologia*, cosa que ja ens dóna la idea que l'autora fa poesia amb elements de la tecnociència. *Rails* conté poemes amb títols com "Via sense tren", "Estació", "Catenària", "Furgó", "Senyal de semàfor" o "Deflector de pedres", fins a un total trenta-set. Heus-ne aquí una mostra:

TREN DE CÀRREGA

Lentament
segueixes la via
de la vida,
com un tren de
càrrega,
que arrossega
com pot
els vagons dels
anys.
Pares en totes
les estacions

per tal de donar preferència a un tren de gran velocitat que no s'atura. T'han deixat sense cafeteria, sense passatgers, fins i tot amb el vagó de correus, pràcticament buit.

A poc a poc es mengen el teu horari, et van retirant, fins deixar-te qualsevol dia sense servei.

TOCA LA CAMPANA

Toca la campana de l'estació de la memòria.

Tens les vies del tren, plenes d'herbes dels dubtes, però el teu cor és la màquina que batega i crema el carbó, el llast dels dies, encara portes il·lusions en els vagons que vols

Assumpció Forcada utilitza els elements ferroviaris per construir símils amb la naturalesa i el comportament humans, o com a escenaris que s'ajusten a l'estat d'ànim o l'experiència vital del protagonista del poema; un protagonista que mai no és l'autora, sinó una segona persona del singular a la qual s'adreça la veu narrativa. Amb l'avenç del llibre, els elements ferroviaris (campana, furgó, entremaliada, catenària, bitllet, canvi d'agulles, estructura metàl·lica, barrera, bàscula) van cobrant significat poètic, però els poemes no aconsegueixen, ni de lluny, fer vibrar com ho faria el pas d'un tren, potser perquè l'autora tampoc no sembla implicar-se ni vibrar amb la seva pròpia poesia. Una ocasió, un tren perdut.

Jordi Font-Agustí

OPINIÓ

Eduard Castanyo, el més alt, amb Ian Watson a Barcelona, davant el palau de la Virreina

Edicions Pleniluni i la col·lecció "2001", una visió absolutament parcial

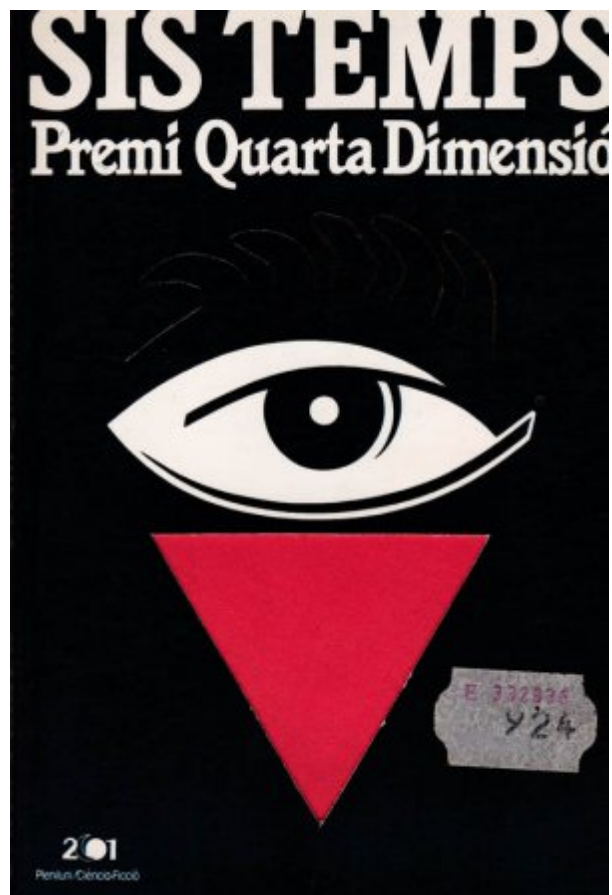
Fa molts i molts anys, en un món que ara sembla alternatiu a aquest, sortíem del franquisme, érem joves, teníem empenta (ehem), i llegíem tota la CF que ens queia a les mans... i només ens en queia en castellà.

A través d'una improbabilitat digna de l'impulsor de la nau de *La guia galàctica* i gràcies a en Carles Molins, vaig anar a un acte de presentació a l'Ateneu Barcelonès (érem una dotzena de persones si hi arribava). Allà també hi havia un homenet (40 centímetres més baix que jo) que es

diu Jaume Bonaventura; vàrem coincidir en el metro de tornada, i, nou esdeveniment en l'horitzó d'improbabilitats, vaig explicar-li que feia de corrector per a Editorial Joventut, de fotocomponedor, que estudiava filologia anglesa i que també havia fet algunes coses de traducció com a *negre*. I pam! Vaig passar del buit a posar els peus en la primera editorial que va dedicar una col·lecció a la CF.

Aquella "empenta" era més aviat entusiasme eixelebrat que atenció, però en Jaume Bonaventura i en Ramon Ruiz, al capdavant de l'Editorial, i l'Antoni Munné-Jordà, que era un dels pilots en la col·lecció, van donar-me oportunitats.

Primer va ser a través d'un concurs literari de CF: narracions breus relacionades d'una manera o altra amb el temps. Bé! Vaig ser un dels escollits, i el llibre (*Sis temps. Premi Quarta Dimensió*) va ser publicat el 1987, i presentat si ho recordo bé al Museu de la Ciència. Diria que en aquell moment ja havien passat per les meves mans un parell de títols de la col·lecció: *La mà esquerra de la foscor* era un, i es van demostrar diverses coses: que el llenguatge de la CF en català necessitava rodatge, que jo podia corregir, i que valia més que no ho fes perquè vaig provocar una primera despesa no prevista utilitzant el tipus de llapis equivocats. (Per als que no van viure en aquell món alternatiu, he d'aclarir que els llibres es picaven en màquines d'escriure electròniques sobre paper, les correccions eren línies picades de nou, retallades i enganxades! Ja podeu imaginar la feinada que suposava que un corrector que filava massa prim entrés a matar amb unes paginades.)

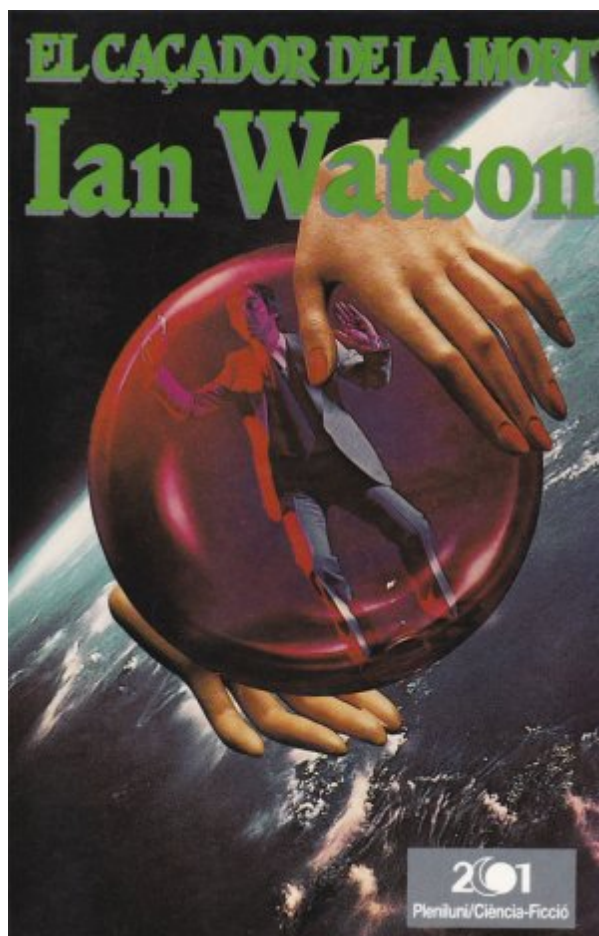

Un cop aclarit el tema que ni jo m'ho passava bé corregint ni l'editorial em volia per a aquella feina, vàrem passar a la següent fase: la primera traducció. En els mesos transcorreguts, l'editorial ja utilitzava el programa *Ventura Publisher*, de Xerox: era caríssim i venia en una sèrie de diversos disquets de 5,25 polzades, els veritables *floppies*. En Jaume i en Ramon em van posar més al corrent dels plans de l'editorial, i em van donar la meua primera traducció de debò: Arthur C. Clarke, *La fi de la infantesa*, que va ser el número 18 de la col·lecció.

Vaig utilitzar un ordinador Amstrad PCW, que tenia sistema operatiu propi i disquets durs també propis, i l'editorial va haver de buscar algú que convertís el text d'aquells disquets diabòlics en format de disquet de 5,25 que el *Ventura* pogués llegir. Van tornar-me després les galerades, i vaig

començar a aprendre de debò, gràcies a les correccions que hi havien fet persones com l'Antoni o també en Jaume. A continuació van "caure" *Tropes de l'espai*, de Robert Heinlein (número 19), *El caçador de la mort*, el meu primer Ian Watson (22), *L'urpa del gat*, de Joan D. Vinge (24), i, per fi, l'any 1991, la cirereta: *2001* (el número 25 i penúltim de la col·lecció). *L'odissea* va ser un premi, perquè era un dels títols mítics de la col·lecció que a més tenien pel·lícula (també hi havia *Duna* i *Blade Runner*); se suposava que l'havia de fer un traductor de renom per a donar-hi més rellevància... i al final vaig ser jo.

Després del *2001*, encara va haver-hi un altre títol: *Més que humà*, de Theodore Sturgeon, però aquest, tot i que me'l va encarregar i pagar Pleniluni, va ser venut a Laertes i publicat en la col·lecció "L'arcà". Les circumstàncies econòmiques, les poques vendes de la col·lecció..., tot plegat va posar fi a l'empresa que era Pleniluni. Va ser un moment molt trist, per la relació que havia establert amb en Jaume i en Ramon, però amb aquelles traduccions vaig començar a aprendre l'ofici: fins aleshores sabia anglès i sabia català; ells em van ajudar a perfeccionar l'encaix, a fixar-me en les trampes, a eliminar aquelles coses que es deien a casa de tota la vida i que resulta que no eren correctes. Gràcies a aquella primera part de currículum he tingut el plaer de traduir més CF per a diferents editorials: *Guia galàctica per a autostopistes*, de Douglas Adams, amb Laertes; *Rescat en el temps*, de Michael Crichton, per a Planeta; *Conflictes*, també d'Ian Watson, per a Pagès; *Els somnis d'Einstein*, d'Alan Lightman, per a Columna.

Evidentment, no vaig ser l'únic traductor: al capdavant jo només vaig traduir 5 d'aquells 26 títols (no tot eren traduccions). Però puc afirmar que la col·lecció "2001" va obrir pas, gràcies a en Jaume, en Ramon i l'Antoni, que el camí va quedar estroncat però no enterrat sota la brolla, i que en l'actualitat continua amb la col·lecció "Ciència-ficció" de Pagès Editors, i en tots els títols que moltes altres editorials van traient dins de les seves col·leccions "generalistes", en llengua catalana o traduïts: Carme Torras, Cormac McCarthy, Daniel Keyes, Hannu Rajaniemi, Jonathan Lethem, Jordi de Manuel, Kazuo Ishiguro, Marc Pastor, Margaret Atwood, Pere Verdaguer, Salvador Macip, Sebastià Roig, Susana Vallejo, Suzanne Collins...

Eduard Castanyo

EVOCACIÓ

Els trenta anys de la novel·la "Embrió humà ultracongelat núm. F-77" i altres comentaris pertinents

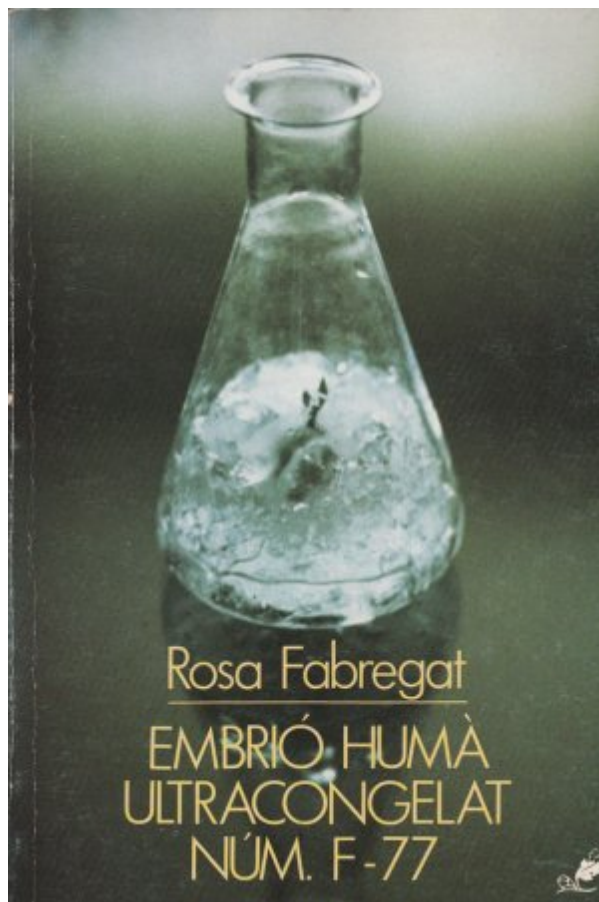

Em plau molt que la meua novel·la *Embrió humà ultracongelat núm. F-77* commemori els primers trenta anys. La va presentar el doctor Dexeus a la Sala d'Antiquaris del passeig de Gràcia, on, en la ficció de la novel·la, coexistia una llibreria. La sala era plena a vessar. Sabia que F-77 tenia aquests dos sets per algun

motiu, que, transcorreguts tants anys, no recordava, però a còpia d'elucubracions, sumes i restes, la meua memòria me l'ha retornat. L'acció de la novel·la, publicada l'any 1984, es trasllada a la primera dècada del segle XXI. La seva autora va néixer l'any 1933, l'any 2010 seria el seu setanta-setè aniversari. Es tractava d'una novel·la d'anticipació a curt termini. Ja teniu la clau de la denominació: F-77.

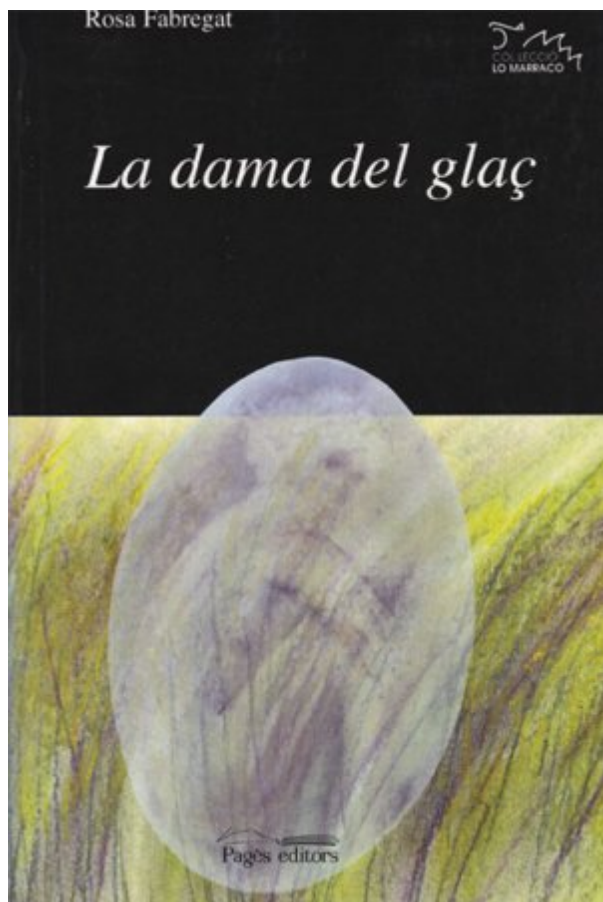
Cap a la fi de la dècada dels anys cinquanta vaig llegir *Contrapunt* d'Aldous Huxley. Em va captivar, i després *Un món feliç* i el seu assaig *Literatura i Ciència*, i també Edgar Allan Poe, Jules Verne, Lovecraft... Vaig començar a escriure poemes des de molt jove, cap als tretze anys. Sempre he pensat que no hi hauria d'haver diferències entre les Ciències i les Lletres. El Coneixement és únic, som nosaltres els ingenus que el compartim. En la meua segona novel·la i en la tercera, situades en un futur proper, vaig incloure en el nus argumental la presència de la ciència, o bé la prerealitat, com dèieu els meus companys de la Societat Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia, que aquest any m'heu fet adonar que el mes d'octubre en farà trenta que es va publicar la novel·la *Embrió humà ultracongelat núm. F-77*. Gràcies per l'avís.

Vaig especular amb els embrions congelats i els trasplantaments, respectivament, per divulgar-los, i així van néixer *Embrió humà ultracongelat núm. F-77*(1984) i *Pel camí de l'arbre de la vida* (1985) a l'Editorial Pòrtic, i es van reeditar, conjuntament, l'any 1997 a Pagès Editors, en el volum titulat *La dama del glaç*. D'aquesta novel·la doble el record més reconfortant el tinc de l'assistència, com a convidada d'honor, d'un Congrés Internacional de Farmàcia a la Fira de Montjuïc. Mai no havia signat tants exemplars plegats en la meua vida. Llargues cues de gent esperant amb paciència la meua signatura. Van depassar els 150 exemplars. Al febrer de l'any següent, a l'hora de rebre els drets d'autoria d'aquests 150 exemplars, els havien oblidat. En reclamar-los se'm va respondre que en aquesta novel·la no s'havia fet contracte d'edició. Un fet insòlit que no m'ha passat mai més. Una altra

anècdota que em va impactar és el mail que va adreçar a l'editorial una periodista de TV3 demanant-los la meua adreça per fer-me saber que li havia agradat tant la meua novel·la que havia adoptat el nom d'un dels personatges de nom simbòlic com a adreça electrònica, que encara conserva.

Aquestes dues novel·les van ser ressenyades al diari "La Vanguardia" amb sengles articles del prestigiós crític i poeta Miquel Dolç, entre moltes altres ressenyes en diversos diaris i mitjans de comunicació. La seva publicació em va temptar a introduir la ciència-ficció, o la ciència (depèn de qui ho llegeixi), en la meua obra poètica i un bon dia va néixer *Balda de la vida*, un poemari de 46 poemes que simbolitzen els 46 cromosomes del genoma humà, 23 de femenins i 23 de masculins, aparellats en les pàgines del poemari escenificant l'origen de la vida. Fou un apassionant joc intel·lectual i poètic per a mi.

Quan es va publicar la recopilació de la meua obra poètica (1953-1993), en la primera edició del volum *Ancorada en la boira* (1994) hi havia tres poemaris inèdits: *Ancorada en la boira* (que va donar títol al volum), *Càbala*, i el tercer, *Cant dels orígens*, que tancava el llibre, és un cant sobre els interrogants de l'origen de la vida, amb la ciència-ficció i la ciència per entremig. A la compilació revisada d'aquest primer volum em vaig oblidar d'incloure-hi un poema de ciència-ficció, el titulat "Híbrid", que sí que consta en el bloc temàtic "Ciència i vida" de *Mel per dintre* (2007), l'antologia poètica a cura de Maria-Pau Cornadó. Es tractava de la meua col·laboració habitual a la revista "El Farmacéutic", traduïda al castellà i que, excepcionalment, no era en prosa sinó en vers.

En una altra ocasió vaig compondre un poema dins l'àmbit de la ciència-ficció que no vaig oblidar d'incloure en el volum I de la meua obra poètica (l'altre volum és *La temptació de vol. Obra poètica II (1994-2011)*, publicat el 2012): "De la Terra a la Lluna" és un poema commemoratiu del centenari de la mort de Jules Verne, inclòs a *Els fills del capità Verne* (2005), un conjunt de relats, un assaig i un poema de ciència-ficció dedicats en homenatge a l'escriptor (Verne havia escrit, també, assajos i poemes) pels components de la SCCFF, que va publicar Pagès Editors en la seva col·lecció "Ciència-ficció".

Dins el llibre *Tots els contes de Rosa Fabregat* (2009), a cura de Maria Pau Cornadó, en una gran part dels vint contes compilats s'hi poden trobar arguments que pertanyen a l'àmbit de la ciència-ficció, la fantasia o el món de la meravella, i aquesta afirmació em remet al meu últim conte, posterior al recull, "Ca de l'àngel", publicat aquest any al volum *Científics lletraferits*, de la revista "Mètode".

He intentat, i no sé si ho he aconseguit, que convisquessin la ciència i la ficció en part de la meua obra amb l'esperança que algun dia es perdi la por de la ciència en els textos literaris i es gaudeixi amb la ciència-ficció tractada amb sensibilitat i ofici, tant pel que fa a la narrativa com en la poesia, i deixi de ser considerada com un trist subgènere sense espai propi a les llibreries.

Llegir un llibre escrit amb rigor i ofici, sigui del gènere que sigui, que faci reflexionar sobre la condició humana, sempre ha estat i és una aventura apassionant. Mai no em pregunto a quin gènere pertany el llibre que llegeixo. Un llibre, pel fet de ser-ho, té personalitat pròpia, és lliure de qualificacions. Les qualificacions les fan els crítics. És un objecte que sempre

ha cobejat l'èsser humà des que va aprendre a llegir.

Rosa Fabregat

(22-VIII-2014)

Trenta anys de la publicació de "PH1A Copèrnic"

PH1A Copèrnic va ser la primera novel·la que vaig escriure. En el meu cas no es pot parlar de temptejos o provatures anteriors, les meves incursions en el camp de la narrativa havien tingut lloc quan amb dotze anys havia escrit una novel·leta d'aventures ambientada a l'Àfrica.

Molts anys després, un bon dia, quasi per atzar, vaig començar a escriure, amb llapis en una llibreta d'espiral, la història d'una expedició que arriba a un planeta en una cosmonau. Vaig acabar la narració, una novel·la curta, i després la vaig passar a màquina, en una vella Olivetti, i vaig decidir presentar-la al premi de narrativa per a joves, Joaquim Ruyra, que s'atorga la nit de Santa Llúcia. En vaig fer fotocòpies, les vaig fer enquadrar, vaig fer un paquet i el vaig portar personalment a un local de la carretera de la Bordeta que em sembla era la seu de l'editorial Laia, que publicava l'obra guanyadora.

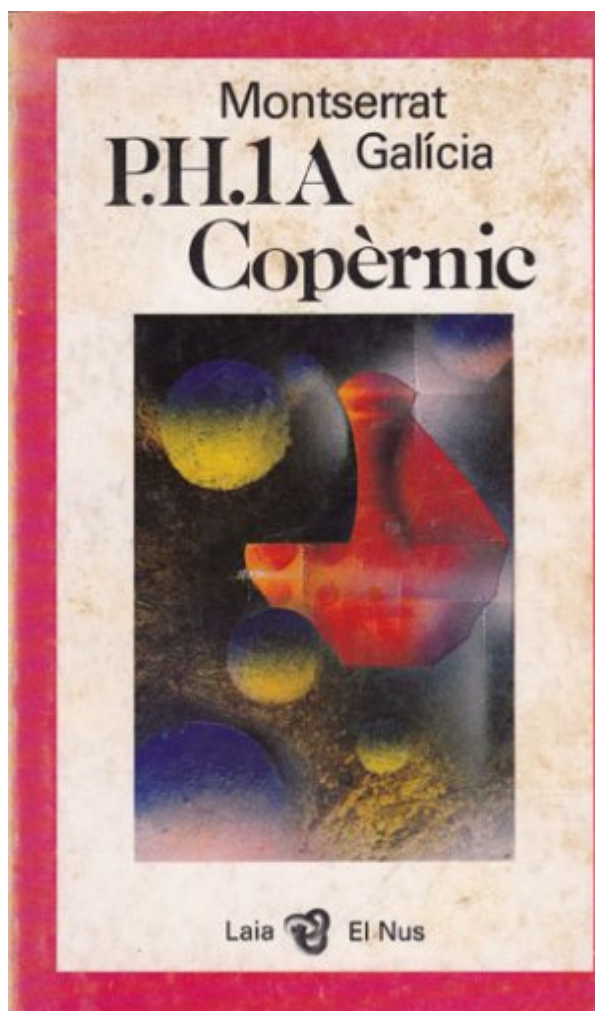
Vaig quedar finalista, encara conservo el targetó que em va enviar en Joaquim Carbó fent-m'ho saber i felicitant-me per la novel·la, també m'adjuntava l'acta del jurat. I poc temps després l'editorial Laia em va comunicar que pensaven publicar la novel·la a la col·lecció "El nus". M'ho va fer saber l'Ignasi Riera, que per aquell temps vivia a Cornellà.

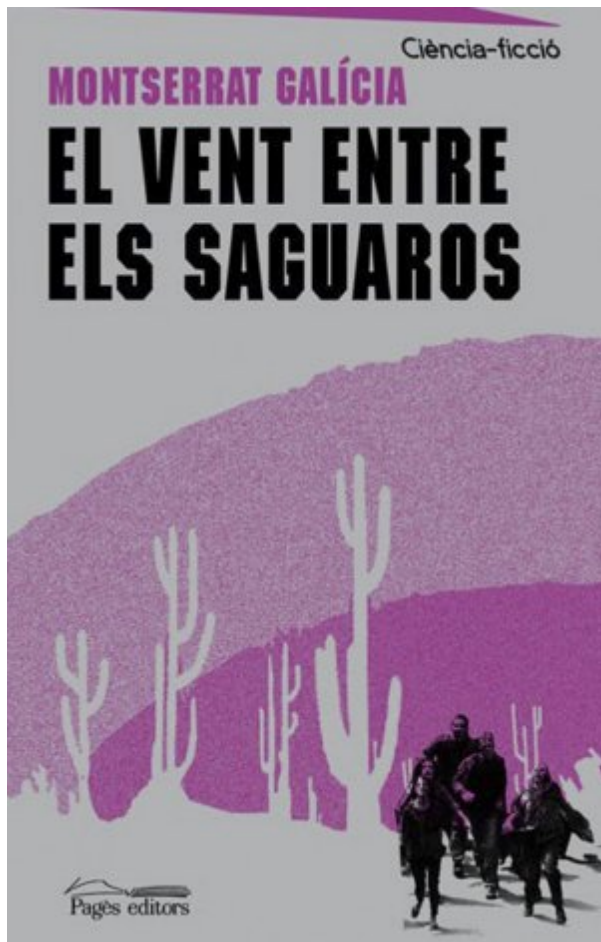
L'any 1997 l'editorial La Galera va reeditar la novel·la amb el nom de *Copèrnic, planeta habitable*. També se'n va editar la traducció al castellà. La vaig revisar, vaig corregir alguna cosa i sobretot em vaig desfer de les sigles PH1A.

I, per què la meva primera novel·la va ser de ciència-ficció? Per la mateixa raó que m'ha portat a seguir escrivint novel·les del gènere. Perquè la ciència-ficció és una literatura amb un fort contingut especulatiu, una literatura d'idees, un gènere que plantejava problemes ètics, ecològics, polítics, i convida a la reflexió. I perquè sovint és també una narració d'aventura, d'exploració, de descoberta, de viatges. El viatge i l'aventura com a metàfora del viatge de la vida.

En aquella època era una lectora entusiasta del gènere, com testimonia un quadernet on anotava les meves lectures. Autors com Asimov, Clarke, Le Guin, K. Dick, Varley, Vance, Cherryh i molts d'altres satisfieien la meva necessitat de lectures sobre terres incògnites, llocs secrets per explorar que havia encetat a l'adolescència amb Salgari, Sabatini, Zane Grey o Verne.

L'aventura i la reflexió crítica de la societat han estat dues constants de les meves novel·les posteriors, més que l'especulació científica, com va ser *PH1A Copèrnic* en el seu moment, i potser això ve de la meva formació, com a llicenciada en història contemporània.

La novel·la comença quan una expedició aterra en un planeta desconegut amb característiques d'habitabilitat similars a les de la Terra, d'aquí vénen les lletres del títol, PH1A, que significaven més o menys planeta habitable de primera categoria, classe A. Els terrestres es troben al planeta dues civilitzacions enfrontades en una cruel guerra. La raça més desenvolupada no dubta a massacrar i destruir la més dèbil i de menys recursos.

PH1A Copèrnic és, doncs, en primer lloc una reflexió sobre la violència i la guerra. Penso que el record familiar de la guerra civil, la guerra freda entre dues potències enfrontades, els EUA i l'URSS, el perill de la bomba atòmica i la guerra del Vietnam, tot això va marcar els joves de la meva generació.

Un altre aspecte de la novel·la va ser l'aposta pels personatges femenins de caràcter fort i decidit, capitanes de naus estel·lars, comandants d'expedicions, sempre en igualtat de condicions amb els rols tradicionalment masculins. La capitana Antígona Vilanova és la protagonista de *PH1A Copèrnic* i aquest tipus de personatge ha estat present a la resta de les meves novel·les de ciència-ficció.

Montserrat Galícia

RELAT

Nota: Aquesta ruqueria va ser publicada a la revista infantil "Cavall-fort" l'abril de 1987. En aquella època el text podia passar, amb certa indulgència, per SF. Avui dia ja no és SF.-
P.A.

AIXAROP

Dr. Pep Albanell

Aparell creatiu

Composició

Cada mesura conté aproximadament:

Creativina destil·lada	100 mg
Essència activa d'ausiasmarcal, rebaixada al 0,02%	100 mg
Metadiòxi d'horacinina concentrada	80 mg
Àcid riboverdaguerint	60 mg
Hidròxid de ferrater despolaritzat	60 mg
Excipient c.s.	

Contraindicacions

Insuficiència creativa aguda, insensibilitat general o artística.

Incompatibilitats

No en té. No és aconsellable en crisis agudes de prosaisme o pragmatisme.

Precaucions

En alguns casos excepcionals poden produir-se reaccions de literaturalització.

Intoxicació

No es coneixen casos greus d'intoxicació poètica per aquest compost. Algunes diarrees lleus.

Efectes

En prendre una mesura de l'aixarop es notarà, de bon principi, unes pessigolles al clatell i unes esgarrifances que recorren tot el fil de l'esquena. Al cap de poc, segons la classe d'aixarop que hom hagi triat, sentirà i veurà totes les coses amb els sentiments poètics corresponents a la seva elecció. Per exemple: si ha triat l'especialitat heroica, sentirà dintre del seu pit una gran exaltació patriòtica i se li acudiràn frases sublimes que enunciarà amb una gran entonació teatral. Si l'aixarop que s'ha pres és de la classe amorosa se sentirà profundament enamorat i anirà pel món com si li faltés un bull, emetent grans i emocionats sospirs. Etcètera. Els efectes duren unes dues hores, aproximadament.

Presentació

Flascons amb trenta dosis. Segons el color de l'etiqueta els efectes són: heroics, sentimentals, lírics, eròtics, tenebrosos, cànids, de fe, d'esperança, de caritat. S'estan investigant noves aplicacions.

C(F)URTS

Ruqueria per a afrontar amb un somriure la tornada a la vida monòtona.

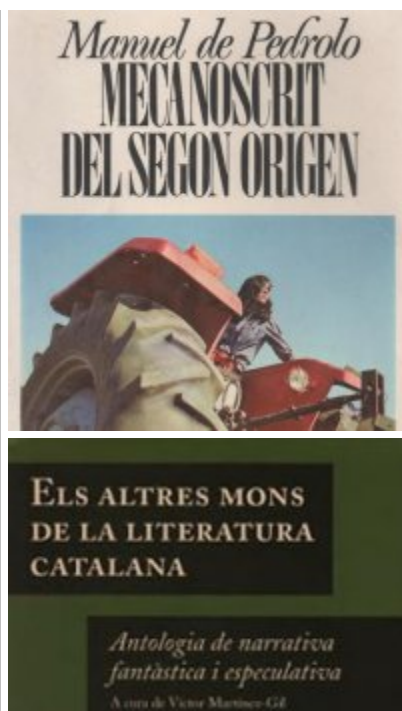
I una de "relleu generacional".

EFEMÈRIDES

El mes d'**octubre** farà 30 anys de la publicació d'*Embrió humà ultracongelat F-77* (X-1984) de Rosa Fabregat i, el **novembre**, també 30 anys de l'aparició de *PH1A Copèrnic* (XI-1984) de Montserrat Galícia, dues novel·les que van donar a conèixer les autores dins l'àmbit de la ciència-ficció, a l'inici d'una producció considerable. Totes dues autores són actives sòcies de la SCCFF, Fabregat n'és presidenta honorària i Galícia ha estat i està present en diverses comeses a la junta i també a la redacció del butlletí, i totes dues continuen oferint els fruits de la seva activitat: Fabregat ha culminat la publicació de la seva obra poètica completa, i Galícia aquest setembre mateix publica una nova novel·la, *El vent entre els saguaros* (núm. 27 de la col·lecció "Ciència-ficció"). En aquest número totes dues parlen de les obres respectives a la secció d'Evocació.

El **novembre** es compliran 40 anys de la publicació del *Mecanoscrit del segon origende* Manuel de Pedrolo (XI-1974), a l'inici d'una commemoració que despertarà força atenció: la SCCFF organitzarà un acte públic amb les Ter-Cat el 22 de novembre, tal com expliquem a la secció de Notícies;

així mateix, s'està acabant la postproducció del film *Segon origen*, que s'estrenarà l'any vinent, amb la direcció de Carles Porta, que ha continuat el projecte del desaparegut Bigas Luna, i Zeba produccions enllesteix un documental reivindicatiu de Manuel de Pedroló, que també s'estrenarà l'any que ve, en què es compliran vint-i-cinc anys de la mort de l'autor. En parlarem més al butlletí vinent.

També aquest **novembre** farà 10 anys de la publicació d'*Els altres mons de la literatura catalana* de Víctor Martínez-Gil (XI-2004), la completíssima antologia de literatura fantàstica catalana que ha situat els gèneres de la literatura "altra" dins l'àmbit dels estudis universitaris. L'autor en parla a la secció de Crònica.

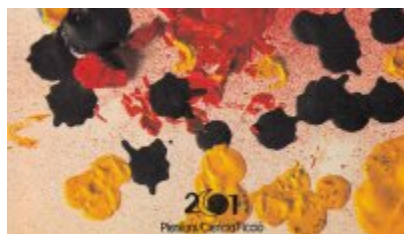
Encara el **novembre** farà 100 anys del naixement de l'escriptor nord-americà Howard Fast (11-XI-1914 - 12-III-2003). Novel·lista i guionista cinematogràfic, Fast és autor de novel·les compromeses amb la causa de la llibertat, com *The Last Frontier* (1941), sobre l'intent dels cheyennes de tornar a la seva terra; *Freedon Road* (1944), sobre els antics esclaus a l'època de la reconstrucció; *My Glorious Brothers* (1948), sobre els Macabeus i l'amor dels jueus per la terra i la llibertat; *Spartacus* (1952), començada a escriure a la presó represaliat pel maccartisme, i duta al cinema per l'entusiasme de Kirk Douglas, i *The passion of Sacco and Vanzetti* (1953), adaptada al cinema per Giuliano Montaldo, amb música de Morricone i amb la famosa cançó de Joan Baez. Amb el pseudònim E.V. Cunningham, mentre tenia prohibit publicar, Fast va escriure moltes novel·les policíiques, i també va escriure ciència-ficció. Un dels seus tres reculls de relats del gènere, *Des del futur*, va remoure fortament el nostre panorama en ocasió de la traducció catalana, de Josep Verdura, l'any 1976, i va exercir una positiva influència en els escriptors i lectors catalans de ciència-ficció.

I també el **novembre** farà 40 anys de la mort de Roser Cardús (1921 - 10-XI-1974), autora que en vida només va publicar la novel·la *Els temps ens han fet així* (1953) i les narracions infantils *El príncep bandoler* (1958) i *La noia del rostre canviant* (1960). Pòstumament Miquel Arimany li va publicar el recull *Lepra d'or* (1976) i, a la revista "El Pont", el conte de

ciència-ficció "La droga" (1982), antologat posteriorment. Entre l'obra inèdita, Cardús també té el relat "La tolerància", un curiós i poètic joc sobre la transgressió de la llei, en aquest cas la de la gravetat.

El mes de **desembre** farà 20 anys de la mort de Joan Crexell (31-VII-1946 - 25-XII-1994), historiador, escriptor i editor. Especialitzat a investigar sobre la premsa clandestina catalana, editava tres publicacions de circulació restringida: "Paper groc", sobre bibliofília, al darrer temps 50 exemplars; "Fulls republicans", per a 43 destinataris, i "Papers d'ovni", butlletí del Centre d'Estudis Interplanetaris, que tractava seriosament d'ovnis i del món extraterrestre. De 1974 a 1978 va mantenir la impremta Mar Blava, al carrer de Bailèn, 130, de Barcelona, d'on van sortir molts butlletins clandestins i llibres de referència, com el facsímil de la poesia completa de Salvat-Papasseit. Autor d'una vintena de llibres, a les nades que editava per a obsequiar els amics Crexell va incloure alguns contes de ciència-ficció, principalment als volums de 1976, "Sons i malsons d'un hivern passat", i de 1980, "Nit de Sant Joan i altres històries".

També el mes de **desembre** compliran 30 anys de l'aparició de la col·lecció "2001. Pleniluni ciència-ficció" de les Edicions Pleniluni (XII-1984), la primera del gènere en català, que va durar fins a l'abril de 1991 i va publicar vint-i-sis títols, entre els quals traduccions d'Asimov, Russ, Le Guin, Farmer, Clarke, Strugatski, Wells, Ballard, Bradbury, Gibson, Heinlein, Lem, Herbert, Watson, Dick i Vinge, i originals de Pujulà, Pedrolo i sis autors debutants. Eduard Castanyo, que s'hi va estrenar com a autor i com a traductor de ciència-ficció, en parla a la secció d'Opinió.

Recordeu que la sortida del número 43 coincidirà amb el començament de l'hivern.